

Educație pentru diversitate prin integrarea modelelor europene

2019-1-RO01-KA101- 062208

Ghidul dirigintelui

Modele de bune practici
în activitatea cu elevii proveniți din medii
defavorizate

Daniela Paula EPURIANU
Mihaela TIMINGERIU
Alin Cristian LUNGU

Botoșani

2021

Cuprins

Argument.....	3
Competențele cadrului didactic în comunicarea cu părinții / familia	6
Cultivarea comportamentelor prosociale – metodă de prevenție a discriminării și a formării de prejudecăți	7
Bariere în relaționarea profesori – părinți.....	11
Instrumente de identificare a nevoilor elevilor ce provin din medii defavorizate.....	16
Metode de lucru pentru activitățile cu părinții și cu elevii.....	19
Modele de bune practici.....	23
Surse de documentare permanentă.....	43
Anexa 1.....	56

Argument

„Ghidul dirigintelui. Modele de bune practici în activitatea cu elevii proveniți din medii defavorizate” valorifică experiența europeană de învățare a participanților la cursul de formare „**Parents and teachers building bridges**”, precum și experiențele pe care profesorii și diriginții școlii noastre le-au avut în interacțiunea cu elevii și familiile acestora și pe care au dorit să le împărtășească și altora, în cadrul atelierelor de lucru organizate în acest sens.

Cursul de formare „**Parents and teachers building bridges**”, s-a desfășurat în Tenerife, Spania (10-14 mai 2021), în cadrul proiectului „**Educație pentru diversitate prin integrarea modelelor europene**”, număr de referință 2019-1-RO01-KA101-062208. Proiectul, derulat în perioada 01.06.2019 – 31.12.2021, în cadrul programului Erasmus+, Acțiunea Cheie 1 – educație școlară, cu sprijinul financiar al Comisiei Europene, care are drept scop creșterea calității serviciilor educaționale oferite de școala noastră prin identificarea, aplicarea și dezvoltarea celor mai adecvate practici de abordare a nevoilor diversității elevilor săi, iar obiectivul esențial al cursului, derivat din acest scop, l-a constituit **diversificarea modalităților și instrumentelor de realizare a unei comunicări și relaționari eficiente cu elevii ce provin din medii defavorizate și cu familiile acestora, prin valorificarea exemplelor de bună practică europeană.**

Domeniul educației include numeroase aspecte, a căror conexiune trebuie să fie pozitivă pentru a genera un climat social favorabil. Printre acestea, școala, familia și autoritățile par să fie factorii de prim-plan. În mod cert, nu se poate concepe educația în afara familiei, iar școala este menită să completeze acest proces, colaborarea dintre familie și instituțiile din sistemul școlar fiind imperioasă.

Realitatea școlii românești din ultimele decenii demonstrează că e necesar a redefini relația dintre familie și școală, prin prisma modificărilor generate de dinamica socială. Această relație se înscrie în paradigma colaborării, dar nu întotdeauna este bine înțeles sensul autentic al acestui termen. De aceea, este necesar a reconsidera rostul și rolul fiecăruia dintre factorii implicați în educația tinerilor, analizând metodele și strategiile aplicate în cadrul colaborării dintre școală și părinți, clădind noi punți care să eficientizeze educația și să vină în sprijinul dezvoltării personale, profesionale și sociale a tinerilor.

Din perspectiva schimbărilor aduse, în ultimele decenii, de dinamica societății, s-a modificat și mentalitatea oamenilor care caută să se adapteze și să integreze aceste schimbări în viața lor. Evoluția galopantă a tehnologiei, în special a tehnologiei media și a celei digitale,

instabilitatea politică a țării noastre și a întregii lumi, diversele forme de conflicte sociale, insecuritatea economică a tot mai multor oameni, creșterea decalajului dintre clasele sociale

din punct de vedere economic, migrația forței de muncă, destrămarea familiilor sunt aspecte care caracterizează, din păcate, lumea actuală. În acest context, pentru unii oameni, pentru unii părinți, dar și pentru unii tineri, educația a încetat să mai reprezinte o valoare, o prioritate, fiind mai preocupați să asigure cele necesare traiului de zi cu zi. Astfel, tot mai mulți tineri din țara noastră, copiii preșcolari, școlari și adolescenți fac parte din familii ce aparțin unor medii defavorizate, în primul rând economic, dar și ca nivel de educație sau ca etnie. Foarte adesea, acești tineri se confruntă cu probleme ce derivă din mediul lor de viață și care sunt perpetuate în spațiul școlii, determinând disfuncții în parcursul individual sau colectiv. Deplasarea accentului de pe valoarea spirituală pe cea materială a generat și o devalorizare a educației școlare, o scădere a încrederii părinților și tinerilor în capacitatea școlii de a contribui pozitiv la viitorul lor. Așadar, trebuie să încercăm să reinvestim cu sens educația școlară și să reclădim încrederea părinților și a copiilor în școală, în profesori, în educație.

Deoarece aproximativ 20% din elevii colegiului nostru provin din grupuri defavorizate (familii monoparentale, elevi cu un părinte/părinți plecați la muncă în străinătate, părinți cu un nivel de studii redus, părinți șomeri sau/și cu venit redus etc.), datorită noastră de educatori și de oameni este să facem toate eforturile pentru a oferi și acestora șanse egale la educație, de a-i include în toate demersurile educative pe care le realizăm, iar în sensul acesta o cale către reușită este de a-i atrage pe părinți în sprijinul nostru, de a-i face să conștientizeze necesitatea de a se implica în activitatea propriilor copii, într-o relație corectă și onestă cu școala. Aceste situații impun, adesea, modalități aparte de abordare a relației cu copiii respectivi și cu familiile lor, fapt ce presupune valorificarea unor competențe și abilități ce vor contribui la îmbunătățirea relației profesor-părinte, diversificarea competențelor pedagogice și de comunicare și îmbunătățirea abilităților necesare construirii unei relații pozitive cu elevii ce provin din medii defavorizate și cu familiile acestora, pentru a veni în întâmpinarea nevoilor și așteptărilor elevilor, pentru creșterea motivației ce stă la baza dezvoltării personale, pentru gestionarea sentimentelor și conflictelor prin accentul pus pe soluții.

Pentru unii, „meseria” de părinte este o manifestare naturală, în vreme ce pentru alți părinți, educarea copiilor necesită o îndrumare, un sprijin. Ar fi ideal ca acest sprijin să vină din partea specialiștilor, din partea școlii, a oamenilor implicați profund în procesul educării tinerilor, a celor care sunt abilitați în a recunoaște și a îndeplini nevoile tinerilor. Specialiștii din cadrul școlii (cadre didactice, psihologi școlari) ar trebui să poată oferi părinților suportul necesar, constând atât în resurse informaționale, teoretice, despre nevoile și dezvoltarea copiilor, dar și în instrumentele adecvate, precum strategii de abordare a diverselor probleme ce pot apărea în procesul evoluției tinerilor, din punct de vedere emoțional, psihic și cognitiv. Nu există o rețetă universală pentru toți părinții în relație cu copiii lor; există repere generale comune, care trebuie adaptate fiecărei situații.

Contextul pandemic în care trăim și ne desfășurăm activitatea de mai bine de un an a generat noi aspecte pe care trebuie să le considerăm cât mai atent, din dorința de a asigura o educație de calitate pentru toți elevii noștri. Astfel, au apărut conceptele de „învățământ on-line” și „învățământ hibrid” care ne-au pus în situația de a regândi altfel relația cu elevii și cu părinții acestora, astfel încât să asigurăm atât valoarea instructivă, dar și valoarea educativă pe care școala o acordă copiilor, părinților acestora și, indirect, întregii comunități. Toată societatea a fost afectată de această pandemie, dar, mai ales, tinerii ce trăiesc în familii

vulnerabile și familiile lor, tocmai din cauza acestor probleme care țin de mediul dezavantajat și care s-au concretizat în aspecte precum: accesul îngreunat / lipsa accesului la educația școlară din cauza lipsei dispozitivelor tehnice necesare, calitatea proastă a infrastructurii informatice din zonele rurale / zonele izolate, lipsa resurselor financiare necesare pentru a asigura un climat adecvat pentru prevenirea contractării bolii, neîncrederea unor părinți, cu un grad scăzut de instrucție adesea, în măsurile propuse de școală etc.

Toate aceste situații solicită din partea noastră, a celor care oferim învățare și educație tinerilor în spațiul școlii, să regândim strategiile de comunicare și relaționare, să identificăm noi instrumente și modalități care să îmbunătățească relația școală - familie - comunitate.

Lipsa unor auxiliare școlare oficiale puse la dispoziția dirigintelui, îndeosebi a celui de liceu, ne motivează o dată în plus să găsim mijloace pentru a pune la dispoziția fiecărui cadru didactic un ghid accesibil, ușor de aplicat în contexte cât mai specifice de lucru cu părinții și mai ales cu familiile elevilor proveniți din medii defavorizate.

Competențele cadrului didactic în comunicarea cu părinții/familia

Mai ales atunci când interacționează instituțional cu părinții, cadrul didactic trebuie să facă apel la un bagaj de competențe și abilități, pentru o cât mai eficientă relaționare cu familiile elevilor. Între acestea, specialiștii¹ în educație, identifică:

- să fie capabil să lucreze în echipă și să cunoască tehnici de formare a echipei și de dinamică de grup;
- să fie capabil să lucreze în echipe pluridisciplinare, cu o largă varietate de sarcini;
- să cunoască alte profesii, terminologia profesională și etica acestora;
- să fie capabil să colaboreze cu părinții și familia;
- să fie capabil să utilizeze metodele de colaborare interdisciplinară;
- să fie capabil să comunice pe mai multe nivele și să cunoască mai multe instrumente de comunicare;
- să cunoască mai multe metode de gestionare a conflictelor și să fie capabil să le utilizeze;
- să fie capabil să analizeze problemele și situațiile „ciudate”, pe baza experienței și a cunoașterii dovedite a unor probleme diferite, legate de psihologie și sociologie;
- să fie capabil să îndrume și să consilieze, incluzând cunoștințele privind utilizarea mai multor tehnici de consiliere;
- să cunoscă foarte bine background-ul etno-cultural al părinților.

Drept urmare, conștienți de nevoia de a adecva în permanență nu doar procesul didactic, ci și abordarea comunicațională cu familia, la cerințele și obiectivele lumii de azi și de mâine, este utilă o diagnoză corectă a mediului școlar în care funcționăm, conturarea unei viziuni clare asupra ținutelor în comunicarea cu părinții și implicare în a adapta continuu modalitățile de lucru existente la nevoile reale identificate.

¹Cf. Acriș, Corina; Dumitru, Alina Crenguța – *”Pedagogie socială aplicată: intervenția în munca socială”*, București, Editura Cartea Universitară, 2005

Cultivarea comportamentelor prosociale - metodă de prevenție a discriminării și a formării de prejudecăți

Deși vizează o problematică identificată de multă vreme în spațiul comunitar, comportamentele prosociale nu constituie obiect de studiu în psihosociologie decât de două-trei decenii. Acest tip de comportament, specific uman, intrat recent în vocabularul și preocupările psihosociologilor, polarizează interesul cercetătorilor ce au formulat numeroase teorii și ipoteze.

Comportamentul prosocial este definit cel mai frecvent drept comportamentul caracterizat prin orientarea către valorile sociale, spre ajutorarea, protejarea, sprijinirea și dezvoltarea celorlalte persoane, fără a aștepta o recompensă externă, acțiunea care nu aduce beneficii decât celui ce primește ajutor sau ansamblu de acte intenționate care ar putea avea consecințe pozitive pentru alții, fără a se anticipa vreo răsplată, întărind legăturile sociale din comunitatea în interiorul căreia se manifestă.

Specialiștii consideră că se poate vorbi de comportament prosocial doar prin îndeplinirea simultană a două condiții:

- intenția de a ajuta alte persoane;
- libertatea alegerii, acordarea ajutorului în afara obligațiilor profesionale.

Nu poate fi caracterizat drept comportament prosocial orice fapt ce are consecințe pozitive în plan axiologic. El trebuie să fie intenționat, realizat în mod conștient. Prezența intenției ca sprijinire a valorilor sociale este obligatorie, punând în valoare norma responsabilității sociale. Acest aspect presupune că individul acționează nu pentru a fi recompensat, ci pentru că se simte satisfăcut atingând standardele morale interne.

Din perspectivă psihologică, adolescența se definește printr-o serie de modificări la nivel fizic, cognitiv, dar mai ales în plan psihologic și social: accelerarea dezvoltării intelectuale, hipersensibilitate, apariția unor conflicte sociale și motivaționale. În plan sociologic, această vârstă este privită prin prisma integrării culturale și sociale, prin formarea unor grupuri de indivizi ce au preocupări comune și culturi specifice.

Complexitatea deosebită a acestei etape derivă din dinamica puternică și incertitudinile pe care le generează în interiorul individului. Specialiștii asociază această etapă cu o „renaștere” a individului, cu obținerea unei noi identități și cu cristalizarea coordonatelor structurale ale personalității.

Dificultatea analizei și promovării unor modalități certe de abordare a problemelor adolescenței este dată și de faptul că transformările pe care le presupune nu sunt identice pentru toți adolescenții, nu în același ritm și cu aceeași intensitate.

Una dintre dificultățile cu care se confruntă adolescenții este sentimentul de singurătate, ce poate deveni acut din cauza mai multor factori: deficitul abilităților de comunicare sau relaționare, timiditate, scăderea stimei de sine, inabilitate în exprimarea emoțională, absența deprinderilor de asertivitate. Consecințele pe termen lung ale singurătății la adolescenți pot fi dezvoltarea depresiei și a anxietății sociale.

Dincolo de complexitatea transformărilor de la nivel fizic și psiho-comportamental, această etapă a dezvoltării aduce cu sine o serie de provocări. Ele îi vizează atât pe adolescenții aflați în plin proces de schimbare, cât și pe adulții care interacționează cu ei și care sunt responsabili de monitorizarea evoluției lor (părinți, cadre didactice, consilieri etc.).

Relaționarea pozitivă cu ceilalți, mai ales cu cei de aceeași vârstă, este extrem de importantă pentru dezvoltarea sănătoasă a adolescentului. În interacțiunea cu aceștia, adolescentul își dezvoltă abilități de cooperare, de comunicare eficientă, de rezolvare a conflictelor, de rezistență la presiunea grupului. În acest context, influența grupului de prieteni este normală și de așteptat. Adolescentul are în comun cu aceștia valori, aspirații educaționale, preferințe, hobby-uri. Cu toate acestea, se menține nevoia adolescentului de a relaționa cu adultul, care reprezintă autoritatea și respectul. El încă are nevoie de profesor sau de părinte, pentru a primi susținere și validare emoțională, pentru a dobândi abilități decizionale, pentru a avea modele sănătoase.

Prevenirea stărilor de emoții negative care îi afectează pe adolescenți, cu consecințe negative multiple, poate fi favorizată de formarea și dezvoltarea comportamentelor prosoziale.

Baza dezvoltării comportamentelor prosoziale este reprezentată de interacțiunea socială. Astfel, copiii și tinerii pot fi orientați către un asemenea comportament prin modelare, întărire și îndrumare, control comportamental, acțiuni disciplinare, suport instrumental, conversații despre emoții și atitudini prosoziale. Capacitatea de empatie este unul dintre factorii cauzali ai comportamentului prosocial. De asemenea, comportamentul cooperativ, în opoziție cu comportamentul concurențial, favorizează dezvoltarea socio-emoțională sub semnul susținerii celorlalți pentru binele comun. Cooperarea este pozitiv legată și de o mai mare coeziune a grupului, o mai mare uniformitate și calitate a comunicării între membrii grupului social.

Asertivitatea se numără printre cele mai importante abilități sociale care sprijină adolescenții să facă față presiunii de grup, atunci când unele dintre normele cercului din care fac parte nu sunt în concordanță cu credințele, motivațiile și interesele lor. În cazul adolescenților, a fi asertiv înseamnă să ai încredere să refuzi o propunere, dacă ea nu este conformă cu dorințele tale, într-o manieră în care ceilalți să nu interpreteze refuzul ca un afront sau ca un comportament în afara regulilor grupului. În esență, a fi asertiv înseamnă a-ți exprima punctul de vedere, fără să aduci un prejudiciu celui alt, fără a fi agresiv sau disprețuitor. Adoptarea unui comportament asertiv sporește șansele de a obține ceea ce îți dorești, însă doar dacă recunoști și dacă îți cont și de dorințele sau de nevoile celorlalte persoane. Adolescenții asertivi pot juca un rol foarte important în influențarea comportamentelor celorlalți și chiar în schimbarea normelor de grup.

Activități care ar putea dezvolta asertivitatea adolescenților sunt: studii de caz cu privire la presiunea de grup și la beneficiile asertivității (de exemplu, cazuri reale din viața adolescenților, în raport cu unele comportamente de risc), consiliere, cursuri de dezvoltare a comunicării asertive.

Situată în deplină opoziție cu asertivitatea, agresivitatea respectă doar propriile nevoi, drepturi și dorințe, fără nicio preocupare pentru situația celuilalt. În ciuda aparențelor, persoanele agresive tind să aibă o stimă de sine scăzută, neavând resursele și disponibilitatea de a lua în considerare și perspectiva oamenilor cu care interacționează.

Foarte adesea, nevoia educării în sensul inducerii unor comportamente pro sociale apare mai ales la adolescenții ce provin din medii defavorizate, care se confruntă cu situații problematice din punctul de vedere al stabilității familiale, din perspectivă economică sau socială. Deficiențele mediului din care provin pot conduce la discriminare și prejudecăți ce pot afecta relațiile cu covârșnicii, dar și cu familia sau cadrul social mai vast.

Copiii separați de părinții aflați la muncă în străinătate, copiii remigranți, cei proveniți din familii monoparentale sau cu venituri foarte mici, copiii ce trăiesc în mediul rural, cu părinți agricultori sau cei de etnie romă sunt, din păcate, foarte adesea, ținta unor prejudecăți și a discriminării, iar comportamentele negative, de etichetare și marginalizare nasc, de obicei, reacții similare sau furie, tendințe violente, umilințe, interiorizare, anxietăți sau chiar tendințe suicidare din partea celor agresați.

Principalele probleme cu care se confruntă acești copii sunt de ordin psihologic (sentimente de abandon, anxietate, depresie); școlar (scade interesul pentru activitățile școlare și automat scad și rezultatele școlare, corigențe și repetenții etc.); comportamental (crește agresivitatea, devianța / delincvența).

Ca atare, se impune intervenția printr-un comportament proactiv, ce promovează altruismul, empatia și solidaritatea, atât la nivelul celor ce provin din aceste medii dezavantajate, pentru a elimina sentimentul desconsiderării, dar și față de ceilalți, care, în absența unor principii etice corecte, se lasă tentați de atitudini discriminatoare.

Educatorii și profesorii joacă un rol important în evoluția pozitivă, prin educație, a tânărului. Elevii au nevoie de experiențe pozitive de învățare, oferite atât de școală, cât și de părinți. Presiunile tot mai mari pe care le suportă familiile din afară, din punct de vedere social, economic sau profesional, determină ca experiențele de învățare din acest mediu să fie prelungite și completate de ceea ce poate oferi școala. Acest fapt nu înseamnă însă pasarea responsabilității privind educarea copiilor, ci o cooperare, spre beneficiul celor tineri. Implicarea părinților în procesul educațional furnizat de școală nu este o opțiune, ci devine o necesitate, mai ales în contextul nevoii de depășire a conflictelor și de promovare a comportamentelor pro sociale. Specialiștii în acest domeniu promovează ideea existenței unor factori esențiali în ceea ce privește implicarea părinților: educația părinților, comunicarea, voluntariatul, învățarea acasă, luarea deciziilor și colaborarea cu comunitatea.

Implicarea activă și pozitivă a copiilor în viața colectivității trebuie să constituie un obiectiv al profesorilor la fel de important precum oferirea informațiilor care dezvoltă sfera culturii generale. În colaborare cu părinții, educatorii trebuie să pună accentul pe practici care îi îmbogățesc pe tineri, dezvoltându-le empatia, altruismul, asertivitatea, spiritul cooperativ.

În sfera comportamentelor prosociale, practica școlară a demonstrat beneficiile aduse de aplicarea unor metode precum:

- consilierea oferită familiilor aflate în dificultate;
- crearea unor grupuri de sprijin pentru elevii din medii defavorizate și familiile lor;
- acțiuni de educație a părinților;
- participarea părinților, alături de copiii lor, la acțiuni organizate de școală;
- dezvoltarea unor proiecte de implicare socială: cumpărături pentru vârstnici, curățenie în casele persoanelor cu nevoi / vulnerabile;
- acțiuni caritabile (vizite în instituțiile ce adăpostesc vârstnici sau la căminele de copii, desfășurarea unor activități culturale sau festive pentru persoanele instituționalizate);
- acțiuni de voluntariat (ecologic, cultural, sportiv, în sfera serviciilor sociale);
- workshopuri și dezbateri pe teme precum: efectele nocive ale consumului de droguri / alcool; influența anturajului;
- jocuri de rol - de exemplu, reporter într-un cămin de copii;
- consiliere pentru orientarea în carieră.

Activitățile derulate prin aplicarea unor astfel de metode urmăresc:

- conștientizarea necesității desfășurării unor activități de voluntariat în rândul elevilor, părinților, comunității locale;
- formarea la elevi a competențelor necesare: lucrul în echipă, comunicare, relaționare, organizare;
- sensibilizarea acestora în înțelegerea și acceptarea nevoilor celorlalți; antrenarea energiilor creatoare ale tinerilor în realizarea unor acțiuni utile;
- formarea și dezvoltarea sentimentelor altruiste, a respectului și responsabilității față de semenii noștri.

Activismul în rândul tinerilor este o contribuție majoră a acestor activități, date fiind valorile promovate, respectiv cetățenia activă, implicarea în viața comunității. Comportamentul prosocial este un comportament învățat și, fără a ignora rădăcinile biologice ale întraajutorării umane, se poate afirma că socializarea are un rol determinant în orientarea spre apărarea, susținerea și promovarea valorilor sociale. Familia, școala, organizațiile nonguvernamentale, politice pot contribui la formarea atitudinii prosociale, premisă a comportamentelor de ajutorare. Expunerea la modele prosociale mărește probabilitatea de întraajutorare umană; cu

cât vom promova mai mult valorile prin acțiunile noastre, cu atât îi vom influența mai puternic pe ceilalți în sensul realizării unor comportamente prosoziale.

Bariere în relaționarea profesori-părinți

Educația copiilor este scopul comun al familiei și al școlii, scop care poate fi realizat eficient doar printr-o relație de parteneriat, prin înțelegerea rolurilor, divizarea competențelor, responsabilităților și a funcțiilor între părțile implicate, prin investirea comună a resurselor de timp, prin împărtășirea informațiilor, prin soluționarea în comun a situațiilor problematice etc.

Relațiile dintre școală și familie sunt fundamentale pentru buna funcționare a sistemului educațional și succesul școlar al tinerilor, respectiv, posibilitățile de implicare a părinților în viața școlii trebuie să devină preocupări constante ale instituției de învățământ. Este important ca părinții să înțeleagă beneficiile participării în viața școlii asupra propriului copil, dar și asupra comunității.

Din păcate, există situații în care apar rupturi, blocaje sau disfuncționalități în exercitarea rolurilor în cadrul parteneriatului și, din acest motiv, obiectivul principal va fi parțial sau chiar deloc realizat. Studiile realizate au permis diferențierea a două categorii de obstacole în funcționarea eficientă a parteneriatului familie - școală:

- a. obstacole existente în cadrul instituțiilor de învățământ;
- b. obstacole existente în cadrul familiei.

Obstacolele relației școală – familie pot fi de ordin comportamental, deci, subiectiv (și se pot ivi atât din partea părinților cât și a profesorilor și managerilor școlari) sau de ordin material (relația școală – familie cere un surplus de efort material și de timp). Dificultățile de comunicare pot rezulta din ideile divergente privind: responsabilitatea statului și a familiei privind educația copiilor, libertatea de alegere a școlii de către părinți sau unicitatea instituției școlare, impactul mediului familial asupra rezultatelor școlare ale copilului, randamentul pedagogic și datoria parentală, participarea părinților la gestionarea provocărilor întâmpinate de elevii provenind din medii dezavantajate și la procesul decizional din instituția școlară.

Rezultatele unora dintre cercetările analizate au arătat că pregătirea cadrelor didactice nu este suficientă și că aceștia au nevoie de competențe noi pentru a interacționa mai eficient cu părinții. Rezultatele acestei explorări ar trebui să fie utilizate în conceperea programelor de formare a profesorilor și în cadrul unor metodologii ale școlilor, prin intermediul cărora să se asigure un cadru pentru dezvoltarea relațiilor școală - familie.

Alte cercetări au arătat că, în ciuda participării la programe de formare care includ teme legate de comunicarea cu părinții, viitorii profesori dețin competențe scăzute de comunicare cu

părinții și, în general, nu se simt pregătiți să interacționeze cu aceștia. De asemenea, s-a constatat că atitudinile viitorilor profesori față de părinți sunt pozitive, dar nu ca urmare a participării acestora la formarea inițială, ci mai degrabă bazate pe biografia personală.

Cadrelle didactice au opinii diferite cu privire la distribuția rolurilor și la legătura școală – familie. Unii consideră că școala are sarcina instruirii, iar familia pe aceea a educării (45 % în ancheta întreprinsă de Favre și Montandon în 1989). O altă parte (25 %) reduc la minimum necesar contactele: întrucât activitatea școlară este o activitate specializată, ea trebuie desfășurată de specialiști; odată ce a fost „delegată” să se ocupe de instruirea copiilor, școala trebuie lăsată să-și facă datoria. Ceilalți (16 %) se orientează după o logică a „coordonării” eforturilor: părinții sunt contactați individual numai atunci când activitatea școlară a copilului impune eforturi suplimentare și concertate; întâlnirea constă în consilierea didactică a părintelui și, eventual, în informarea cadrului didactic cu privire la particularități ale copilului sau ale vieții de familie.

O a doua categorie de cadre didactice consideră că școala și familia au, în linii mari, aceleași atribuții, că nu se poate face distincție netă între sarcinile fiecăreia. Datorită evoluției sistemelor școlare în societățile europene, numeroase cadre didactice manifestă nu o responsabilitate de tip profesional, specifică sistemelor școlare din țările anglo-saxone, ci o responsabilitate de tip birocratic: ele înțeleg să răspundă pentru activitatea lor doar în fața celor ce le-au angajat, nu și în fața beneficiarilor direcți. Pentru numeroase cadre didactice beneficiarul este elevul și nu părintele. Dificultățile unei cooperări sau ale unui parteneriat între familie și școală sunt legate, în opinia acestor sociologi, de un conflict de interese, cu atât mai puternic cu cât ne aflăm într-o perioadă de redefinire a rolurilor celor două părți: evoluțiile sociale și școlare au conferit școlii prerogative foarte mari în educația copiilor și o mare autonomie, în timp ce părinții continuă să exercite o influență deloc neglijabilă asupra copiilor lor și, cu toate că au puteri limitate în ceea ce privește activitatea școlii, ei revendică o transparență și o permeabilitate mai mari din partea acesteia iar, în unele cazuri, politicile și legislația îi susțin.

Reproșurile care se fac profesorilor privind colaborarea cu familiile elevilor privesc dificultăți de a stabili relația cu adulții (tratează părinții ca pe copii și nu ca parteneri în educația elevului, decizând autoritar la reuniunile cu părinții), definirea imprecisă a rolului de profesor (oscilează între autonomia tradițională și perspectivele noi ale parteneriatului), lipsa pregătirii privind relația școală – familie.

Analizând cealaltă categorie de obstacole, cea legată de mediul familial, reproșurile care se fac părinților privind colaborarea cu școala vizează: apatia, lipsa de responsabilitate, timiditatea, participarea cu ingerințe (critică cu impertinență școala); preocupări excesive (exclusive) pentru randamentul școlar (notele) al copilului; rolul parental rău definit; contacte limitate cu școala; conservatorism.

Informarea și formarea părinților în ceea ce privește școlaritatea copilului presupune, cel puțin, ca fiecare părinte să cunoască:

- obligațiile legale privind educația copilului;
- drepturile de care dispune pentru educația copilului;

- importanța atitudinii lui pentru reușita școlară a copilului;
- metodele de colaborare cu școala.

Atitudinile părinților sunt de opoziție, delegare, mediere și cooperare. Cele mai frecvente raporturi cu școala sunt întreținute de familiile de tip „asociație” și „paralel”. Familiile de tip „bastion” înregistrează cel mai scăzut nivel de permeabilitate și de participare în raport cu școala. Familiile de tip „asociație” au o orientare generală către exterior și o concepție foarte largă cu privire la competențele școlii, familiile de tip „paralel” apelează la cadrele didactice în calitatea acestora de specialiști capabili să compenseze dezorientarea părinților în fața ritmului și amplitudinii schimbărilor contemporane. În cazul familiilor „bastion” reușita școlară poate fi subordonată conservării coeziunii familiale.

Atitudinea mai deschisă a familiilor aparținând categoriilor mijlocii și superioare este legată de distanțele culturale și sociale mai mici față de școală și, implicit, de posibilitatea unui dialog de pe poziții echilibrate. Raporturile cu școala au, pentru aceste familii, o funcție simbolică: ele creează și întrețin o imagine publică și o imagine de sine pozitivă. Categoriile defavorizate păstrează o oarecare distanță în raport cu școala, datorită sentimentelor de respingere și de frustrare pe care le generează contactele cu o lume care nu le este familiară și în care nu se simt „în largul lor”.

Indiferent de categoria socială, contactele cu școala se răresc atunci când copiii înregistrează un eșec școlar sau conduite deviate; evitarea școlii este foarte frecventă în categoriile defavorizate. Conduitele acestora sunt rezultat nu al „demisiei” parentale, așa cum înclină să creadă multe cadre didactice, ci al unei reacții de apărare: invitați la școală cu precădere atunci când copiii lor intră în conflict cu ordinea școlară, acești părinți se identifică cu copiii, se simt culpabilizați odată cu aceștia sau chiar mai mult decât ei și, la rândul lor, impută școlii eșecul sau conduita deviantă.

În opinia lui Robert Ballion există „blocaje” în comunicare din faptul că, pe de o parte, părinții refuză să mai fie „utilizatori captivi” ai sistemului școlar și manifestă atitudini „consumatoriste”, care implică o anumită marjă de control, posibilitatea de a evalua, de a critica, de a accepta sau de a refuza calitatea serviciilor furnizate de școală iar, pe de altă parte, educatorii nu au fost pregătiți să „negocieze” cu partenerii.

De-a lungul timpului, au fost identificate cele mai frecvente probleme comune, care privesc ambele părți implicate în parteneriat, care împiedică eficiența parteneriatului dintre școală și familie și care trebuie soluționate printr-un efort conjugat al tuturor actorilor educaționali: părinți, cadre didactice, manageri ai instituțiilor de învățământ. Dintre acestea amintim:

- lipsa de claritate în repartizarea rolurilor și responsabilităților între parteneri;
- prezența unor bariere cauzate de circumstanțele socio-economice, culturale ale perioadei de tranziție pe care o traversează țara;
- insuficiența pregătirii managementului instituției de învățământ, a cadrelor didactice și a părinților pentru construirea unor relații de parteneriat în educația copiilor;

- lipsa unei tradiții culturale în colaborarea școală-familie și a modalităților de stimulare a acesteia.

Forme de colaborare școală - familie

În societățile contemporane nu se poate vorbi despre educație familială fără a se lua în considerare raporturile familiei cu școala, așa cum nu se poate vorbi despre educație școlară fără a se ține seama de raporturile școlii cu familiile elevilor.

În evoluția istorică a relației familie – școală se pot deosebi trei etape:

- etapa școlii autosuficiente: școala este considerată o instituție închisă, care nu influențează mediul familial și nu se lasă influențată de el. Caracteristicile etapei sunt: contactele cu părinții sunt rare, formale; părinții acceptă ideea că nimic din ceea ce se întâmplă în școală nu îi interesează; administrația alege școala pentru copii; părinții nu participă la consiliile de administrație școlară; asociațiile de părinți nu sunt încurajate; în pregătirea profesorilor relația între familie și școală este neglijată;

- etapa de incertitudine profesională: profesorii încep să recunoască influența factorilor familiali asupra rezultatelor școlare, în vreme ce părinții continuă să creadă că școala este autosuficientă. Caracteristicile etapei sunt: tendința de a intensifica acuzele ce se aduc familiei pentru proastele rezultate școlare; administrația școlară are tendința de a conserva atitudinea din etapa anterioară; contactele cu părinții păstrează caracterul formal, de rutină; local, apar experiențe privind comunicarea cu părinții; apar organizațiile voluntare de părinți; se constituie consilii de gestiune școlară, în care participarea părinților are un rol minor, nedecizional, dar e prezentă; în formarea profesorilor se abordează problema relației familie – școală, dar are un statut de problemă secundară;

- etapa de dezvoltare a încrederii mutuale: părinții și profesorii descoperă împreună că neîncrederea este treptat înlocuită cu încrederea unora față de alții. Caracteristicile etapei sunt: relația cu familiile este din ce în ce mai mult încurajată de școală; consiliul școlar include reprezentanți ai (asociațiilor) părinților, cu rol decizional în toate problemele educaționale; organizațiile de părinți sunt acceptate și încurajate în activitatea școlară; profesorii specializați (consilieri) tratează problemele speciale ale colaborării cu familiile; organizațiile de profesori recunosc statutul și rolul asociațiilor de părinți; administratorii și politicienii educației insistă asupra importanței relației familie – școală; în formarea profesorilor se abordează problema relației cu familia ca una din problemele importante; se organizează cursuri pentru profesori și părinți. (Gheorghe Bunescu, 1997, p. 67-69)

Pentru optimizarea relației școală-familie este nevoie de a îmbina variate forme și metode de colaborare a școlii cu familia și comunitatea:

a. ședințele cu părinții oferă acestora ocazia de a se cunoaște între ei, de a acționa ca o echipă, de a se cunoaște reciproc cu cadrele didactice, de a discuta aspecte ale programului școlar, de a afla despre progresele /regresele copiilor, schimbările intervenite în evoluția lor;

b. lectoratele cu părinții au teme diverse, prin care părinții sunt informați cu privire la importanța cunoașterii personalității propriului copil, aprecierea corectă a comportamentelor

copiilor, măsuri și soluții pentru ignorarea sau limitarea comportamentelor negative, tehnici și metode prin care își pot ajuta copilul la lecții;

c. consultațiile individuale (convorbirile) oferă prilejul abordării individualizate a problemelor cu care se confruntă copilul sau părintele, se pot oferi sfaturi, părinții pot furniza informații mai intime pe care nu doresc să le facă publice, dar sunt relevante pentru educația și instrucția copilului;

d. convorbirile telefonice, care au luat amploare datorită telefoniei mobile, dar și timpului limitat al părinților și cadrelor didactice;

e. chestionarul permite, de asemenea, obținerea unor informații privind organizarea colectivelor de elevi, teme abordate în ședințele ulterioare etc.;

f. participarea părinților la activități organizate de școală - lecții deschise pentru părinți; astfel părinții au posibilitatea să cunoască nivelul de pregătire al copilului, deprinderile însușite, să se familiarizeze cu metodele și procedeele folosite în predare;

g. consilierea psihopedagogică constă în abordarea specializată, prin intermediul profesorilor consilieri școlari a dificultăților de adaptare a elevilor la cerințele școlii;

h. vizite ale cadrelor didactice la părinții copiilor - specificul acestora constă în aflarea directă a condițiilor concrete de viață și educație ale copilului în familie;

i. excursii, drumeții – părinții pot contribui la organizarea și sponsorizarea acestor acțiuni, asigură supravegherea copiilor, trăiesc emoții pozitive alături de copilul lor, le oferă modele de comportament;

j. participarea părinților la expoziții cu lucrări ale copiilor reprezintă un prilej de a-i familiariza cu date importante despre evoluția copiilor, atât pe plan artistic, cât și al bagajului de cunoștințe;

k. sărbătorirea zilei de naștere a copilului în clasă - copiii învață comportamentul civilizat, unele convenții sociale și se creează legături afective cu membrii familiilor, deoarece invitații sărbătoritului pot fi părinți și alte rude;

l. serbările școlare, prin care părinții pot descoperi aptitudini speciale ale copiilor, nivelul dezvoltării acestora, pot să le evalueze performanțele, să se implice în organizarea acestor activități;

m. implicarea părinților în proiecte și parteneriate școlare (Ziua porților deschise), în cadrul cărora părinții participă la activitățile programate.

n. jurnalul clasei cuprinde fotografii, impresii ale copiilor, ale altor persoane implicate în activitățile clasei, descrieri de activități, diplome obținute, desene create de copii etc.;

o. scrisorile și însemnările sunt necesare ca mijloc operativ, comod, în condițiile în care cadrele didactice nu au posibilitatea unor întâlniri directe cu părinții elevilor;

Educație pentru diversitate prin integrarea modelelor europene

p. ateliere de lucru cu părinții, în cadrul cărora aceștia se familiarizează cu standardele de eficiență a învățării, finalitățile educației, conținuturile, strategiile aplicate, programul de activitate a școlii;

q. mese rotunde, în cadrul cărora părinții și profesorii fac schimb de experiență educațională;

r. conferințe științifice, în cadrul cărora cadrele didactice, dar și părinții, susțin comunicări cu privire la educația copiilor în școală și în familie;

s. activități de tipul *Școala părinților*, în cadrul cărora se organizează cursuri psihopedagogice pentru părinți.

Instrumente de identificare a nevoilor elevilor ce provin din medii defavorizate

Orice intervenție trebuie să fie aplicată în baza unei analize a nevoilor specifice (diagnoză), instrumentele cele mai eficiente fiind chestionarul și ancheta socială. Chestionarele propuse pot fi prelucrate pe <https://app.surveypplanet.com>, aplicație care oferă avantajul unui balans între imaginea individuală și cea de ansamblu asupra unui grup-țintă.

I. Chestionar nevoi / așteptări părinți (medii defavorizate)

1. Care considerați a fi cele mai mari trei nevoi cărora v-ați dori să le răspundă școala?
 - a) Susținere financiară prin bursă socială sau / și programe de finanțare
 - b) Informare și facilitare pentru dezvoltarea personală ca părinte în epoca actuală
 - c) Activități părinte-elev pentru armonizarea comunicării / relaționării în familie
 - d) Activități orientate către gestionarea conflictelor și dezvoltarea de relații armonioase
 - e) Activități orientate către dezvoltarea personală a elevului în acord cu cerințele lumii actuale
 - f) Acordarea de sprijin pentru a putea continua școala / Ipromova examenele în paralel cu desfășurarea unui serviciu part time
 - g) Activități de consiliere și asistență psihologică / psihopedagogică pentru vindecarea traumelor sau / și managementul stărilor negative
 - h) Activități de consiliere și orientare a elevului pentru carieră
 - i) Altele
2. Dacă ați ales *Altele* la întrebarea 1, vă rugăm să detaliați
3. Considerați că prioritățile privind formarea profilului psihologic al copilului dumnevoastră ar trebui să favorizeze în mod special (top 3 priorități):
 - a) Cultivarea stării de bine / fericire
 - b) Creșterea încrederii în forțele proprii
 - c) Creșterea stimei de sine
 - d) Autocontrolul stărilor negative
 - e) Creșterea capacității de relaționare optimă
 - f) Dezvoltarea creativității
 - g) Formarea și dezvoltarea competențelor-cheie ale lumii de mâine
 - h) Altele
4. Dacă ați ales *Altele* la cerința anterioară, vă rugăm să specificați.

5. Împărtășiți-ne un gen / model de activitate / tratament care a avut efecte benefice în educația copilului dumneavoastră în școala de proveniență și care ați dori să continue și aici.
6. Împărtășiți-ne un gen / model de activitate / tratament care a dat roade în educația din familie a copilului dumneavoastră și care ați dori să se regăsească și în școală.
7. Împărtășiți-ne tratamentele la care a fost expus copilul dumneavoastră și de care ați dori să fie ferit în școală:
 - a) Comparare frecventă cu alți copii
 - b) Învinovățire
 - c) Desconsiderarea eforturilor depuse
 - d) Umilire prin etichete degradante
 - e) Lipsire / Deposedare de bunuri personale
 - f) Exploatare prin muncă
 - g) Pedepse corporale / Agresiune fizică
 - h) Altele
8. Dacă ați ales *Altele* la cerința anterioară, vă rugăm să specificați.

II. Chestionar nevoi / așteptări elevi (medii defavorizate)

1. Care consideri a fi cele mai mari trei nevoi cărora ți-ai dori să le răspundă școala?
 - a) Acordare de bursă socială sau / și programe de finanțare
 - b) Activități cu părinții pentru armonizarea comunicării / relaționării în familie
 - c) Activități orientate către gestionarea conflictelor și dezvoltarea de relații armonioase
 - d) Activități orientate către dezvoltarea personală a elevului în acord cu cerințele lumii actuale
 - e) Activități de consiliere psihologică / psihopedagogică pentru vindecarea traumelor sau / și pentru managementul stărilor negative
 - f) Acordarea de sprijin pentru a putea continua școala / Ipromova examenele în paralel cu desfășurarea unui serviciu part time
 - g) Activități de consiliere și orientare pentru carieră
 - h) Altele
2. Dacă ai ales *Altele* la întrebarea 1, te rugăm să detaliezi.
3. Consideri că prioritățile privind formarea profilului tău psihologic ar trebui să favorizeze în mod special (top 3 priorități):
 - a) Cultivarea stării de bine / fericire
 - b) Participarea la concursuri (contexte pentru reușită)
 - c) Creșterea stimei de sine
 - d) Autocontrolul stărilor negative
 - e) Creșterea capacității de relaționare optimă
 - f) Dezvoltarea creativității
 - g) Formarea și dezvoltarea competențelor-cheie ale lumii de mâine
 - h) Altele
4. Dacă ai ales *Altele* la cerința anterioară, te rugăm să specifice.
5. Împărtășește-ne un gen / model de activitate / tratament care a avut efecte benefice asupra ta în școala de proveniență și care ai dori să continue și aici.
6. Împărtășește-ne un gen / model de activitate / tratament care a dat roade în educația ta din familie și care ai dori să se regăsească și în școală.
7. Împărtășește-ne tratamentele la care ai fost expus (în familie sau în grupul de prieteni) și de care ai dori să fii ferit în școală:
 - a) Comparare frecventă cu alți copii

- b) Învinovățire
 - c) Desconsiderarea eforturilor depuse
 - d) Umilire prin etichete degradante
 - e) Lipsire / Deposedare de bunuri personale
 - f) Exploatare prin muncă
 - g) Pedepse corporale / Agresiune fizică
 - h) Altele
8. Dacă ai ales *Altele* la întrebarea anterioară, te rog să specifici.

În cazul în care vă doriți să aflați și alte informații utile în proiectarea activităților, puteți urca până la 10-12 întrebări într-un chestionar, alegând și dintre următoarele:

9. Indică maximum trei activitățile școlare și extrașcolare² în care ți-ai dori să te implici, în funcție de ceea ce favorizează ele:
- a) formarea și dezvoltarea competențelor-cheie pentru societatea de mâine³
 - b) dezvoltarea personală
 - c) identificarea carierei adecvate
 - d) socializare
 - e) sport
 - f) orientare turistică
 - g) altele
 - h) nu-mi doresc să fiu implicat în niciun tip de activități.
10. Rolul pe care ți-ar plăcea să ți-l asumi la nivelul clasei tale ar fi:
- a) să fac parte din / să coordonez un grup de colegi pentru crearea unei reviste / publicații periodice electronice a clasei
 - b) să fac parte dintr-o echipă care identifică și formulează permanent nevoile specifice ale clasei, care se impun a fi discutate cu dirigintele, părinții, consiliul clasei
 - c) să răspund de cheia clasei
 - d) să fac parte din echipa care se îngrijește de resursele clasei
 - e) să-mi ajut colegii care vor să învețe ceea ce mă pasionează
 - f) altele
 - g) nu doresc să-mi asum niciun rol
11. Dacă ai ales *altele* la întrebarea anterioară, detaliază.
12. Dacă ai optat pentru varianta *g* la întrebarea 10, formulează cel puțin un aspect care, dacă s-ar optimiza în relațiile din clasă, te-ar putea determina să te implici.

² Concretizarea se poate realiza prin activități de tipul: a) vizite la societăți / firme, festivalul profesiilor; b) "Biblioteca vie", c) „Bursa profesiilor”, d) excursii de o zi/drumeții etc. e) "Alergăm pentru o carte/o valoare/o cauză", f) club de orientare, treasure hunt etc.

³ Lista competențelor-cheie la nivel mondial: conform **Ghidul meseriilor viitorului**, p. 186, disponibil pe: https://inaco.ro/wp-content/uploads/2021/09/21-septembrie_Editia-IVa_Ghidul-Meseriilor-Viitorului_INACO_2021.pdf

Metode de lucru pentru activitățile cu părinții și cu elevii

Pentru desfășurarea unor activități de impact, profesorul trebuie să cunoască o serie de metode active de învățare în educația adulților. Am realizat o selecție⁴ pentru a vă pune la dispoziție câteva metode clasificate după scop, pe care le puteți aplica în lucrul cu părinții, pentru soluționarea diverselor probleme apărute la nivelul clasei:

1. Metode care vizează conținuturi:

- de analiză (Cele patru colțuri, Cubul)
- de dezbateri (Phillips 66)

Metoda Cele 4 colțuri

Descriere:

Metoda poate fi utilizată pentru analiza unui subiect. Metoda poate fi introdusă ca răspuns la o întrebare sau orice alt aspect care presupune mai multe puncte de vedere. Formatorul expune în fiecare colț al camerei câte o afirmație.

În corelație cu subiectul analizat, sunt definite 4 sarcini pe 4 coli de hârtie, plasate în câte unul dintre colțurile încăperii; participanții le citesc și își stabilesc grupul în funcție de opțiuni. În grupuri, participanții discută în legătură cu punctul de vedere respectiv. La final se discută în plen și se trag concluziile importante.

Metoda permite formularea și fundamentarea părerilor, pregătește grupul pentru luarea deciziilor.

Stabiliți pe o anumită poziție, participanții vor căuta argumente sau contra-argumente pentru punctul de vedere pe care îl susțin, fapt ce facilitează implicarea, fixarea informațiilor, precum și schimbul de păreri în grup.

Metoda Cubul

Descriere:

Metoda poate fi utilizată atunci când se dorește analiza unui subiect, a unei situații din mai multe perspective.

Oferă participanților posibilitatea de a-și dezvolta competențele necesare unor abordări complexe, integrative.

⁴cf. www.zefirincomunitate.ro

Etape:

1. Se realizează un cub pe ale cărui fețe sunt notate:

- Descrie (culoare, formă etc.)
- Compară (asemănări, deosebiri)
- Analizează (spune din ce este făcut)
- Asociază (la ce te îndeamnă să te gândești)
- Aplică (ce poți face cu el)
- Argumentează (pro / contra)

2. Se anunță tema

3. Participanții se împart în 6 grupe (câte una pentru fiecare fațetă a cubului)

4. Forma finală este împărtășită grupului.

Metoda Philips 66

Metodă folosită pentru dezbaterile de idei (teme de interes pentru părinții elevilor, inclusiv pentru cei ce provin din medii defavorizate – **Anexa 1**). Presupune divizarea unui grup mai mare în unități mici, pentru facilitarea discuțiilor.

Metoda presupune formarea unor grupuri de 6 persoane care să discute timp de 6 minute pe o anumită temă. În esență, constă în divizarea grupului în grupuri mai mici de 4, până la 6 persoane, în vederea prelucrării anumitor conținuturi.

Etape:

- constituirea grupelor și desemnarea unui conducător;
- anunțarea temei discuției și dezbaterea sa în grupe;
- prezentarea de către conducătorul fiecărei grupe a concluziilor, soluțiilor la care s-a ajuns;
- discutarea concluziilor și a soluțiilor, cu participarea sălii, pentru a armoniza punctele de vedere.

2. Metode de rezolvare creativă a problemelor și de luare a deciziilor

- foaia care circulă

- floare de lotus
- think/pair/share⁵
- pălăriile gânditoare
- dramatizare (joc de rol)
- turul galeriei
- think big (derivată din brainstorming, punând accent pe selecția celor mai îndrăznețe idei și soluții identificate)
- mind mapping⁶

Metoda foaia care circulă

Fiecare participant trece, pe o coală de hârtie, “problema” pe care o are și pe care și-ar dori-o rezolvată, fără a se semna.

Foile cu probleme sunt adunate de formator, care le redistribuie participanților.

Fiecare participant citește foaia pe care a primit-o și încearcă să dea o sugestie, pune o întrebare sau face un comentariu cu privire la problema respectivă. Când termină, schimbă foaia cu alt participant, la întâmplare.

În final, fiecare participant își recuperează foaia și citește comentariile și sugestiile făcute de ceilalți.

Metoda Floare de Lotus

Descriere: Legenda spune că lotusul se înmulțește prin petale.

Se desenează pe o coală de flipchart un cerc, în care se enunță problema de rezolvat și se desenează în jurul acestuia opt petale.

Petalele se umplu cu soluții, la sugestia participanților din sală.

Apoi, fiecare grup ia câte o petală și o dezvoltă în continuare. Petala devine mijlocul unei noi flori și cele opt petale din jurul ei cuprind o nouă derivare a obiectivelor / noțiunilor.

⁵ Sursa: <https://www.wgu.edu/heyteach/article/how-think-pair-share-activity-can-improve-your-classroom-discussions1704.html>

⁶ Modele creative pe:

https://www.google.com/search?q=mind+map&rlz=1C1BNSD_enRO981RO981&tbm=isch&source=iu&ictx=1&vet=1&fir=pvGoH1FwgfPfbM%252COrkr4GzNtv_KaM%252C%252Fm%252F04zhx%253BkTidKYfPD-DbM%252CUdnzneLIXysepM%252C_%253BuGAulUiDISD-VM%252Cq67V5sfECzCzvM%252C_%253BoDzWm61DEJfKcM%252COrkr4GzNtv_KaM%252C_%253Bromm1_OD5NweAM%252CChr3R4cL1IEe3TM%252C_%253BbcM17b52iEBvGM%252Clq4fazZh535Z2M%252C_%253BthXSNV6YofWaTM%252CwmoxB6hbfbInhM%252C_&usg=AI4_-kSTRVGhhAq37dXMIHSYB21GbAycOQ&sa=X&ved=2ahUKEwjmmfPKhrz1AhX97rsIHsbrDEQQ_B16BAgyEAE#imgsrc=pvGoH1FwgfPfbM

Apoi, participanții mai pot alege unul dintre noile obiective / una dintre noile noțiuni și le pot deriva în continuare.

3. Metode de îmbunătățire a relațiilor (comunicare și cooperare)

- bulgărele de zăpadă
- pro și contra/debate⁷
- acvariul⁸
- parenting prin lectură
- jurnalul reflexiv (poate deveni metodă de evaluare a satisfacției participanților la activitate) – model în **Anexa 2**

Metoda Bulgărele de zăpadă

Etapele de desfășurare:

1. **Faza introductivă** - Expunerea problemei.
2. **Faza lucrului individual** - Participanții lucrează individual 5 minute. Notează întrebările legate de subiect.
3. **Faza lucrului în perechi** - Discutarea rezultatelor la care a ajuns fiecare. Se solicită răspunsuri la întrebările individuale din partea celorlalți.
4. **Faza reuniunii în grupe mai mari** - Se alcătuiesc grupe egale cu numărul de participanți formate din grupele mai mici inițiale și se discută despre situațiile la care s-a ajuns.
5. **Faza raportării soluțiilor în colectiv** – întregul grup reunit analizează și concluzionează asupra ideilor emise.
6. **Faza de decizie** - Se alege situația finală și se formulează concluziile.

⁷ https://www.anpcdefp.ro/library/Rapoarte%20%C8%99i%20analize/Ghiduri_CONNECTOR_2017/Ghid%20Debate_RO.pdf

⁸ <https://innerspacejournal.wordpress.com/2012/10/17/metode-si-tehnici-de-invatare-prin-colaborare-interactive-fishbowl-tehnica-acvariului/>

Modele de bune practici

1. Școala, cale către un viitor mai bun

- Participanți: 5 - 25 părinți și copii
- Timp: 50 minute
- Materiale necesare: flipchart, cartoane pentru fiecare participant, creioane colorate
- Obiectiv: identificarea rolului școlii în viața copilului
- Desfășurare:

Pasul 1.

Fiecare copil și părintele său formează o echipă ce primește o foaie conținând 5 - 7 cuvinte (de exemplu: bani, prieteni, educație, principii, informație, putere). Ei sunt solicitați să realizeze o ierarhizare a acestor termeni, în funcție de importanța pe care o consideră asociată fiecărui aspect cu privire la posibilitatea unui viitor mai bun pentru copil (5 minute). După încheierea acestei sarcini, sunt comparate foile tuturor echipelor, fiind invitate 4-5 dintre acestea să justifice ierarhia făcută (20 de minute).

Pasul 2.

Părinții și copiii vor trebui să precizeze câte / care dintre aspectele ierarhizate anterior pot fi îndeplinite de școală (10 minute).

- Evaluare / feed-back:

Care sunt beneficiile educației oferite de școală?

2. Biblioteca vie

- Participanți: 26 de elevi de clasa a V-a și părinții lor
- Timp: 50 de minute
- Materiale necesare: laptop și videoproiector
- Obiectiv: dezvoltarea percepției copiilor cu privire la diverse meserii
- Desfășurare: Copiii sunt invitați să numească meseriile care îi interesează și către care ar dori să se orienteze. Dintre părinții prezenți, sunt invitați să se prezinte și să prezinte (voluntar) cei care lucrează în domeniile menționate de copii. După prezentarea făcută, copiii pot pune întrebări care au legătură cu interesul lor pentru anumite domenii profesionale / meserii. Profesorul facilitator va prezenta apoi diverse imagini / filmulețe care înfățișează aspecte semnificative menite să dezvolte cunoașterea profesiilor pe care le-au numit copiii, reliefând particularitățile ce țin de abilitățile și parcursul școlar necesar acestor meserii.

-

- Feed-back: Elevii sunt invitați să compare imaginea pe care o aveau despre meseriile vizate înaintea acestei activități și cea pe care și-au format-o după.

-

3. Valori în mediul școlar și familial

- Participanți: 10-20 de elevi de clasa a VI-a și părinții lor
- Timp: 50 de minute
- Materiale necesare: foi cartonate colorate diferit pentru fiecare participant, markere, coli albe, lipici;
- Obiective:

O1: identificarea valorilor comune, cultivate în mediul familial și în cel școlar

O2: analiza impactului acestor valori asupra comportamentului elevilor

- Desfășurare:

Fiecare copil și părintele său formează o echipă; fiecare participant primește câte o coală cartonată, de aceeași culoare, pe care sunt rugați să noteze o valoare morală reliefată în educația familială, respectiv școlară, fără a colabora între ei (5 minute).

După completare, echipa formată din părinte și copil va discuta despre ceea ce a notat fiecare (5 minute).

Într-o discuție de grup a tuturor participanților, vor fi identificate valorile morale comune, propuse de fiecare echipă, și se vor realiza discuții pe marginea acestora, într-un grup mai mare, alcătuit din mai multe echipe familiale. Ulterior, vor fi prezentate puncte de vedere comune și se vor analiza, în cadrul grupului mare, posibilitățile de armonizare a valorilor.

- Feed-back: În ce măsură respectarea unor principii / valori morale are efecte pozitive asupra comportamentului elevilor în mediul școlar?

4. Cursa cu obstacole

Participanți: 5- 25 părinți, alături de copii

Timp: 30 minute

Materiale necesare: foi de hârtie; diverse obiecte

Obiectiv: identificarea barierelor în comunicare între părinți și copii și evitarea lor

Participanții (părinți și copii) sunt invitați de profesorul facilitator să enunțe, în 3 minute, barierele / obstacolele pe care le identifică în comunicarea dintre ei. Aceste obstacole vor fi scrise pe foi ce vor fi lipite apoi pe diferite obiecte: scaune, ghiozdane, penare, mingi, ghivece de flori etc. Aceste obiecte vor fi amplasate de-a lungul traseului și vor constitui obstacolele cursei.

Desfășurarea activității: vor fi selectate cinci perechi de părinți și copii care vor trebui să parcurgă, pe rând, traseul constituit. În fiecare pereche, părintele va fi legat la ochi și va fi ghidat de către copil să parcurgă traseul fără a atinge vreun obstacol, în timp cât mai scurt. Ghidul va da indicații părintelui „orb” de la linia de sosire. Ceilalți participanți pot alege să-l sprijine cu indicații pe părintele „orb”, sau să-l „bruieze”, pentru a-i îngreuna traseul, dar fără a pătrunde în spațiul cursei.

Feed-back: Participanții vor extrapola obstacolele-obiecte de pe traseul realizat cu evoluția copiilor, obstacolele fiind sfaturi, propuneri, ordine, îndemnuri, rugăminți, tentații, sugestii pe care copiii le pot primi de la colegi, de la părinți, profesori sau alte persoane din jurul lor. Părinții participanți sunt invitați să conștientizeze multitudinea informațiilor / influențelor care se exercită asupra unui copil și dificultatea acestuia în a urma traseul cel corect. De asemenea, sunt invitați să reflecteze dacă strategia comunicării cu propriul copil, aplicată până acum, a fost cea mai eficientă.

5. Ce-mi place, ce nu-mi place la școală?

Participanți: 5 - 25 părinți și copii

Timp: 30 minute

Materiale necesare: flipchart, cartoane de mărimea semnului de carte pentru fiecare participant, creioane colorate

Obiective:

O1: identificarea rolului educației în viața copilului

O2: identificarea factorilor cu rol motivant în învățare

Desfășurare:

Pe două coli flipchart părinții notează ce le place, respectiv ce nu le place copiilor la școală. Similar, copiii notează propriile aspecte referitoare la școală. Se compară și se analizează apoi ideile notate din perspectiva copiilor, a părinților, a profesorilor.

Părinții sunt solicitați să confecționeze semne de carte care să conțină mesaje despre importanța educației, pe care să le ofere copiilor.

Evaluare / feed-back: Care sunt beneficiile educației?, Ce mesaje transmitem copiilor referitoare la educație?, Care sunt strategiile motivatoare pe care le utilizați în relația cu copilul dumneavoastră?

6. Blazonul

Participanți: 10-20 părinți și copii

Timp: 45 minute

Materiale necesare: coli A4 de hârtie sau carton (albe sau colorate), creioane colorate, markere, cretă, plastilină, lipici.

Obiectiv: facilitarea intercunoașterii

Desfășurare: Participanții sunt invitați să se așeze în jurul mesei pe care se află materialele necesare. Fiecare va lua o foaie de hârtie și își va alege materialele necesare pentru a realiza un desen care să-l reprezinte, ca un blazon. Timpul de lucru: 15 minute.

Desenul realizat trebuie să poată oferi, prin simboluri, desene, forme, culoare, răspunsurile la următoarele întrebări: „Cine sunt?...”, „Ce îmi place să fac?...”, „Cine sunt oamenii din jurul meu?...”, „Care este realizarea mea cea mai mare?”. După ce toți membrii grupului au terminat de desenat, părinții și elevii își vor relua locurile și își vor prezenta, pe rând, blazonul.

Evaluare / feed-back:

Profesorul facilitator va oferi feed-back, prin întrebări clarificatoare, accentuând trăsăturile pozitive, aspectele importante. La finalul fiecărei prezentări, ceilalți participanți la grup vor fi încurajați să pună întrebări sau să facă aprecieri pozitive.

Aplauzele după fiecare prezentare constituie o formă de gratificație binevenită.

După finalizarea activității pot fi puse întrebări precum:

- Cum vi s-a părut activitatea?
- Ce parte a fost mai dificilă?
- Care a fost cea mai distractivă parte?

Desenul, culorile, simbolurile ne ajută să descoperim lucruri pe care ne este mai greu să le exprimăm în cuvinte, ne face să ne fie mai ușor să vorbim despre noi în fața unor persoane necunoscute sau chiar în fața copiilor noștri.

7. Cât de bine vă cunoașteți? Quiz pentru părinți și copii

Participanți: membrii uneia sau mai multor familii

Materiale necesare: fișe de lucru sau cartoane cu întrebări, pixuri sau markere

Obiectiv: facilitarea intercunoașterii

Desfășurare:

Varianta 1: părintele / părinții primesc fișele de lucru și răspund la întrebări pentru 10 minute. Facilitatorul verifică apoi răspunsurile: citește întrebarea, iar părintele și copilul citește varianta lor. Se punctează răspunsurile corecte.

Varianta 2: părintele și copilul stau pe scaune la o mică distanță unul de celălalt. Facilitatorul arată un carton cu un item (exemplu: mâncarea preferată a copilului), iar cei doi trebuie să scrie răspunsul.

Se verifică răspunsurile și se punctează cele corecte.

Evaluare / feed-back:

- Ce s-a întâmplat?
- Cum v-ați simțit când ați citit / văzut întrebările?
- Acum cum vă simțiți?
- Ai crezut înainte de joc că mama / tata știe așa de multe despre tine? Dacă nu a reușit – de ce nu a știut mama răspunsul corect?
- Ce ați putea face să știți mai multe unul despre celălalt?
- Ce ați învățat din acest exercițiu, cum puteți folosi ce ați învățat aici, mai departe?
- O să repetați activitatea aceasta? Dacă da, în ce situații? (zile de naștere, zile ploioase, vacanță etc.)

8. Viitorul începe azi!

Participanți: membrii uneia sau mai multor familii

Materiale necesare: fișă de lucru cu imaginea unui fluture pe aripile căruia se poate completa

Obiectiv: facilitarea cunoașterii interpersonale

Desfășurare:

Părintele completează pe fișa cu imaginea unui fluture, aptitudinile copilului (ce știe să facă bine, interesele). Copilul primește o fișă asemănătoare și este solicitat să completeze pe fluture ce aptitudini crede el că are. Se compară cele 2 fișe.

Evaluare:

- Ce ați făcut în acest joc?
- Cum v-ați simțit când ați văzut fișa?
- Cum a fost (greu, ușor)?
- Cum este evaluarea concepută de dumneavoastră?

- E realist ceea ce ați scris acolo?
- De ce da / de ce nu?
- Vi se pare util acest exercițiu?
- Ce ați învățat din acest exercițiu, cum puteți folosi ce ați învățat aici, mai departe?

9. Rucsacul cu valori

Participanți: membrii uneia sau mai multor familii

Materiale necesare: fișă de lucru cu imaginea unui rucsac pe care se poate completa

Obiectiv: facilitarea cunoașterii interpersonale

Desfășurare:

Părintele completează fișa cu valorile pe care dorește să le cuprindă personalitatea copilului.

Copilul poate primi o fișă asemănătoare și va fi solicitat să completeze în rucsac cum se vede el peste 10 ani. Se compară cele 2 fișe.

Evaluare:

- Ce ați făcut în acest joc?
- Cum v-ați simțit când ați văzut fișa?
- Cum a fost (greu, ușor)?
- Cum este ghiozdanul conceput de dumneavoastră?
- E realist ceea ce ați scris acolo?
- De ce da / de ce nu?
- Ce puteți face ca acest ghiozdan să fie cât mai aproape de realitate?
- Vi se pare util acest exercițiu?
- Ce ați învățat din acest exercițiu, cum puteți folosi ce ați învățat aici, mai departe?

10. Atelier de lucru cu părinții: “LABORATORUL SENTIMENTELOR”

Scopul activității: părinții să își îmbunătățească abilitățile de comunicare și de colaborare cu ceilalți, în general și cu copiii lor, în special;

Timp de lucru: 4 ore și 30 minute

Materiale: coli de flip-chart, markere, rechizite diverse, un coș cu mere de diverse soiuri

Tehnici de lucru: exercițiu de încălzire, discuții, lucru individual, lucru în grup

Realizarea activității:

Introducere. Inventarul așteptărilor (30 minute)

- Scopul exercițiului: conștientizarea așteptărilor și comunicarea acestora
- Lucru individual: fiecare participant trebuie să răspundă la întrebarea: „Ce aștept de la acest atelier pentru mine personal și pentru relația cu copilul meu?”
- Lucrul în diade: după ce participanții au răspuns individual la această întrebare, se formează perechi și participanții discută așteptările lor. Eventual, se notează așteptările comune;
- Centralizare în plen: după ce participanții au discutat așteptările, consilierul grupului de părinți cere participanților să aleagă una sau două așteptări importante și să le comunice întregului grup. Perechile comunică, pe rând, așteptările lor.
- Concluzii:
 - Așteptările se notează pe o coală de flip chart și rămân la vedere (lista este deschisă)
 - Sinteza așteptărilor
 - Priorizare - la ce trebuie răspuns acum, ce poate fi lăsat la o parte, ce e important pentru practică
 - Compararea obiectivelor cursului cu așteptările participanților
 - Consilierul prezintă și explică obiectivele atelierului, precum și relevanța lor practică. El compară obiectivele cu așteptările participanților.

Crizele de dezvoltare. Sunt ceea ce am trăit (1 oră și 5 minute)

- Input info (5 minute)

Multe crize sunt susceptibile a jalona viața omului. Ele apar în cazul evenimentelor marcante (maternitate / paternitate, pierderea cuiva drag), în situațiile dificile (la adolescenți și la copiii) și la „momentul necesar” (de exemplu, la mijlocul vieții).

Mult timp, noțiunea de dezvoltare s-a aplicat copilului și, mai mult sau mai puțin, adolescentului. Extinderea devenirii individului pe toată durata vieții sale este relativ nouă. Ea pornește mai întâi de la interpretarea conceptului dezvoltării nu numai în termenii continuității, ci, mai ales, în termenii transformării. Adultul nu încetează să se dezvolte și să se transforme, la fel, bătrânul.

Fiecare dintre noi avem ceva de povestit. Ceva adânc, din străfundurile ființei, pe care l-am încuiat în inimile noastre ca pe ceva prețios. Dar, rămânând încuiat, nu ne e de folos. Dezvăluindu-l, în schimb, aflăm cine suntem, cum și de ce am ajuns cine suntem, ce potențial avem, ce slăbiciuni și învățăm ca, astfel, să depășim crizele vieții și să mergem, cu capul sus, înainte.

- Exercițiul “Merele” (30 minute)

Descriere: Formatorul pune un coș cu mere în fața participanților. Merele trebuie să fie din soiuri diferite, de diferite mărimi, culori sau proapețime. Fiecare participant e invitat să aleagă un măr, care îl reprezintă cel mai bine.

Sarcina: *Priviți mărul cu atenție, apoi începeți să îl descrieți colegilor, în comparație cu propria dvs. persoană. Transpuneți caracteristicile mărului în trăsăturile dvs. de personalitate.*

Participanții sunt rugați să încerce să răspundă acestei teme (5 minute), ulterior sunt invitați să prezinte în grup analiza lor (25 minute).

- Exercițiu: “Povestea vieții mele” (30 minute)

Pornind de la exercițiul anterior, participanții sunt rugați să se gândească la câteva evenimente importante care le-au marcat viața (15 minute)

Indicii:

- › *Delimitați capitolele semnificative din viața dvs.*
- › *Denumiți două persoane importante pentru propria viață și caracterizați-le (materie primă pentru modele ideale)*
- › *Identificați patru evenimente-cheie din viața dvs.*
- › *Denumiți cel puțin o credință pe care o aveți*
- › *Care au fost principalele problemele și greutățile întâmpinate*
- › *Care au fost valorile pe care v-ați bazat*
- › *Descoperiți care este tema fundamentală a vieții dvs. (Motto-ul vieții)*

Formatorul centralizează răspunsurile, notând pe flip-chart cele mai relevante aspecte (15 minute).

Emoțiile: Sunt ceea ce simt (2 ore și 35 minute)

- Input info (5 minute):

Emoțiile au fost de mare folos omului de-a lungul evoluției sale, ajutând la supraviețuirea și perpetuarea speciei. În lumea modernă emoțiile trebuie îmblânzite (educate),

pentru că multe dintre pericolele cu care omul s-a confruntat în trecut au dispărut. Dacă mânia sau frica îl determinau pe omul primitiv să folosească o armă ca să înlăture pericolul, în zilele noastre, un asemenea comportament are efecte dezastruoase. Emoțiile sunt inteligente. Ele ne oferă diferite informații importante despre noi și despre ce se întâmplă în jurul nostru. Cunoașterea emoțiilor și a inteligenței lor este un prim pas în dezvoltarea inteligenței emoționale. Toate emoțiile au atât aspecte pozitive, cât și negative, pe care mulți le ignoră sau nu le cunosc.

- Scop: Creșterea competenței sociale și emoționale în relația cu școala și cu propriii copii. Participanții vor putea aplica temele abordate în munca cu copiii pentru a-i ajuta pe aceștia să-și dezvolte competențele emoționale. Participanții își vor putea depăși frica de schimbare și vor fi motivați să încerce noul într-un fel care să asigure dezvoltarea și învățarea.

- Lucru în grup: Prepararea emoțiilor (90 minute)

Participanții se împart în grupuri și fiecare grup primește cele 8 emoții de bază în pahare din plastic: mânie, supărare, frică, bucurie, iubire, surpriză, dezgust și rușine.

Participanții trebuie să pregătească un sentiment complex din aceste ingrediente.

Grupurile trebuie să „prepare” următoarele emoții complexe:

- Ciudă
- Invidie
- Gelozie
- Tristete
- Vinovăție
- Suferință

În final, fiecare grup trebuie să descrie sentimentele produse și să exemplifice cu o situație fiecare sentiment. Li se va cere să ilustreze sentimentele cu propriile lor experiențe, în ce mod doresc ei (prin desen, poezie etc.).

Fiecare grup va studia sentimentul ales din cele de mai sus sau li se poate da posibilitatea de a alege și alte sentimente. Apoi va încerca să descopere atât laturile pozitive, cât și cele negative ale sentimentului și să găsească un mod de a insista asupra laturii sale pozitive.

- Dezvoltarea propriei inteligențe emoționale (60 minute):

Componente cheie:

- Conștiința de sine - conștientizarea cauzelor și efectelor propriilor acțiuni și sentimente

- Onestitatea cu sine - acceptarea propriilor calități și defecte, a experiențelor și emoțiilor, a puterii personale

- Independența - conștientizarea drepturilor și a responsabilităților personale ca persoană liberă

Exercițiu individual: Explorarea propriilor sentimente: *“Încercați să vă amintiți situații când vi s-au oferit sfaturi de viață. Ce vi s-a spus? Ce proverbe sau vorbe de duh v-au ghidat în copilărie și în adolescență? Încercați să vă amintiți cât de multe puteți. Notați-le. Numărați câte dintre ele au formulări negative: sunt mai mult decât jumătate? Acele sfaturi de viață formulate negativ arată neacceptarea. Încă le mai aplicați dumenavoastră și celor din jurul dvs.? Dacă da, încercați să le exprimați pozitiv. Dacă sunt mai mult de jumătate, alegeți la ce credeți că puteți renunța.” (15 minute)*

Centralizarea răspunsurilor (20 minute):

Observația formatorului: Recunoașterea structurilor este abilitatea de a te reevalua, de a te redirecționa și de a te transforma. Dacă începem să conștientizăm structurile pe care le utilizăm, devine posibil să analizăm aceste credințe și să înlocuim cu un comportament conștient care ne va apropia mai mult de propriile obiective (este un lucru dificil, deoarece necesită dedicare și atenție, dar nu e greu să-l începeți).

Analiza activității: Teme de reflecție:

- Cum știi ceea ce este bun pentru tine?
- Poți să-ți trezești, în mod voluntar, atenția către propriile tale acțiuni, pentru a le putea vedea rezultatele?
- Dacă nu ți-ar fi fost teamă, ce ai fi făcut?
- Poți trăi făcând mai puțin decât ceea ce este drept și corect?

Temă pentru acasă:

Alegeți o formulare negativă pe care o folosiți cu copilul dvs. Încercați, pe parcursul următoarei săptămâni, să o reformulați într-o manieră pozitivă. Observați comportamentul copilului dvs. Cum reacționează acesta la această schimbare?

Evaluare:

Compară rezultatele finale cu obiectivele enunțate la început. Un rol important îl joacă răspunsul primit din partea participanților asupra gradului de satisfacție oferit de acest modul și de propriile aprecieri.

11. Reprezentări sociale⁹

Participanți: 20-25 părinți

Timp: 45 minute

Obiective:

O1: Dezvoltarea abilităților de empatizare și gestionare a conflictului intra-psihic

O2: Conștientizarea impactului percepției sociale asupra formării imaginii personale asupra unui grup social defavorizat

Desfășurare:

a. Individual, dintr-o listă de persoane cu diverse afecțiuni / handicapuri sociale / profesii și ocupații cu percepție depreciativă, alegem trei persoane pe care le vom lua într-o călătorie de 100 de zile în jurul lumii sau 7 persoane pe care le-am lua cu noi pentru 10 ani pe o insulă pustie.

b. Se formează echipe de câte 5 persoane.

c. În grupe, trebuie să se nominalizeze și să se aleagă persoanele care sunt preferate să ne însoțească, ele fiind cu cele mai multe nominalizări la nivel individual.

Inventar de roluri posibile:

1. femeie divorțată, contabil
2. constructor, lucrător revenit din Anglia / Franța
3. inginer electronist șomer
4. agricultor, fără venituri, într-un sat depopulat
5. șofer de tir
6. profesoară de muzică
7. absolventă de liceu fără bacalaureat
8. absolvent de liceu sportiv, neadmis la facultate
9. bucătar
10. pensionară pe caz de boală, din domeniul confecțiilor textile
11. pensionat pe caz de boală
12. casnică cu 4 copii
13. adolescentă însărcinată
14. femeie de serviciu
15. tâmplar pensionar
16. asistentă medicală cu peste 30 de ani de muncă
17. vânzătoare
18. femeie necăsătorită, liber profesionistă (cunoaște 3 limbi străine)
19. nevăzător, voluntar într-o asociație non-profit

⁹Adaptat după: Consilierea părinților-perspective europene

20. piețar independent

d. Se argumentează alegerea persoanelor.

Evaluare: Completarea de către fiecare participant a unei **condici de feedback**, la întrebări de tipul:

Ce perspectivă asupra relațiilor umane am dobândit astăzi?

Ce iau cu mine din activitatea de azi pentru a-mi învăța copilul?

12. Club de lectură – Educație ”ca la carte”

Dezvoltare personală și parenting

Tema 1: Educație prin limbaje ale iubirii ¹⁰. Disciplinare pozitivă (după HOLT, 2010)

Participanți: 5- 25

Timp: 30-40 minute

Materiale necesare: coală flipchart, carioca, cărți (fișe xeroxate adecvate)

Obiective:

O1: descrierea conceptului de disciplinare pozitivă

O2: identificarea unor modalități de educare optimă, prin comunicarea iubirii în limbajul primar al copilului

Desfășurare:

Facilitatorul solicită participanților precizarea, prin metoda florii de lotus, a conceptelor asociate celui de ”disciplină”.

Pe măsură ce părinții răspund se trec ideile pe coala flipchart (exemple: pedeapsă, autorefecție, îndrumare, bătaie, amenințări, control, calm etc.). Facilitatorul precizează faptul că termenul ”disciplină” provine de la cuvântul ”discipol”, care înseamnă ”a învăța”.

Etapa 1 (Conștientizare și asumare):

Când intenționăm să disciplinăm, e important să ne punem 4 întrebări:

1. Ce doresc să învețe copilul meu din această experiență?

¹⁰ Adaptare după Cf: **Consilierea părinților-perspective europene**

2. Ceea ce fac eu îl ajută pe copilul meu să învețe acest lucru?

3. Există efecte negative generate de comportamentul meu?

4. Dacă este așa, ce pot să fac diferit?

Se discută semnificația celor 4 întrebări. Se analizează împreună cu părinții o situație ipotetică (exemplu: refuzul de a învăța, distrugerea unei jucării etc.) și modul în care cele 4 întrebări îi pot ajuta să identifice comportamentul inadecvat al copilului, propriile reacții, să-și clarifice așteptările și să găsească modalitatea optimă de intervenție.

Etapa 2 (descoperire / învățare):

Pe baza chestionarului aplicat elevilor clasei¹¹, dirigintele oferă statistica referitoare la limbajele de iubire specifice elevilor, pentru a se înțelege nevoia de a adecva mesajele și formele de exprimare a iubirii părintești la așteptările adolescenților. Apoi se pot oferi copii privind recomandările autorului cărții privind modul cum descoperim limbajul de iubire al copilului (cap. 8), respectiv comportamentele recomandate / benefice în cele 5 cazuri specifice ale limbajelor iubirii:

1. cuvinte de încurajare – p. 71-72
2. contactul fizic – p. 91-92
3. timpul acordat – p. 118-121
4. serviciile – p. 136-138
5. darurile – p. 158-160

Evaluare / feed-back:

Jurnalul reflexiv cu întrebări de tipul:

În ce măsură v-ați regăsit în situația prezentată?

Ce ați învățat din acest exercițiu, cum puteți folosi ce ați învățat aici mai departe?

Mesaj de departe – întâlnire a părinților plecați din țară

Tema: Cunoaștere și socializare

Participanți: 20-25 părinți, un director / coordonatorul de programe educative / diriginții claselor în care există părinți emigranți. Este potrivit ca diriginții să fie tot online în sala de clasă alocată.

Sau părinții plecați la nivelul unei sigure clase și dirigintele (singur sau împreună cu 2-3 profesori)

Timp: 45 minute

¹¹ Testul celor cinci limbaje ale iubirii – în cartea "Cele cinci limbaje ale iubirii pentru adolescenți", de Gary Chapman, p. 323, Ed. Curtea Veche, 2017

Obiective:

O1: familiarizarea dirigintei clasei (sau / și alți profesori) cu părinții plecați din țară ai elevilor clasei

O2: conștientizarea impactului comunicării nemijlocite / personale asupra unui grup social defavorizat.

Metoda: acvariul

Desfășurare:

- a. **Faza de apel** (preliminară activității propriu-zise: cu circa o săptămână înainte de data stabilită):

Într-un moment cu încărcătură simbolică (apropierea Crăciunului / Paștelui, Ziua copilului / taților etc.) școala face apel către părinții elevilor plecați din țară spre a se cunoaște și a împărtăși din experiențele și frământările personale.

Școala anunță, prin profesorii diriginți, familiile elevilor în care cel puțin un membru lucrează în țări europene, ziua și ora unei întâlniri online cu o temă stabilită la nivel de comisie a diriginților. De exemplu, printr-o scrisoare (concepută prin lucru în echipă) pe care diriginții o vor personaliza cu numele fiecărui părinte, se propune o temă adecvată: *Sunt mereu lângă ei, chiar dacă sunt departe / Sărbătorim împreună* etc. Se trimite apoi linkul pentru întâlnirea online tot prin mail sau pe grupul de WhatsApp (sau altă rețea) al părinților clasei.

b. **Faza de spargere a gheții:** După deschiderea sesiunii online (care poate avea pe fundal imnul colegiului), moderatorul întâlnirii îi prezintă succint pe cei prezenți în școală și invită pe părinții intrați online, care doresc să intervină în această etapă) să se prezinte și să vorbească puțin despre ei: ocupație, țara în care muncesc, intervalul de timp de când fac asta etc. și despre copilul lor elev în școala noastră.

c. **Faza de cunoaștere / apreciere:** Se creează grupe online (brake aut rooms) formate din părinții aceleiași clase și dirigintele respectivei clase, pentru a comunica aspecte legate de specificul colectivului de elevi și pentru a-i prezenta sala de clasă, banca în care stă copilul și câteva aprecieri privind calitățile remarcate la fiecare copil al părinților prezenți.

d. **Faza de relaționare / împărtășire:** Pe fondul deja stabilit al primei comunicări, poate, se poate duce o discuție legată de posibile așteptări, probleme și nevoi neexprimate de familiile respective până la acel moment. Profesorul manifestă ascultare activă și creează cadrul de încurajare pentru exprimarea oricărui gând, împărtășirea oricărei experiențe care poate aduce cunoașterea profundă a profilului părintelui și armonizarea comunicării familie - școală. Se pot stabili / negocia / testa idei de noi activități care să le ofere părinților plecați un contact mai strâns cu activitatea copiilor lor în și prin școală. Pentru aceasta, dirigintele se poate gândi în prealabil la o listă de activități care pot fi discutate anterior și cu copiii. De ex. o zi / seară de activități online comune copii - părinți de departe; un jurnal de gânduri îndreptate către copil (scrise într-un grup care poate fi comun doar celor direct vizați, cu deplina confidențialitate a profesorului, sau înregistrate vocal / video, pigmentate cu fotografiile din zona unde părintele muncește și își are mediul de socializare, etc.) Se poate aplica, într-o altă activitate, **metoda**

Think Big, pentru a identifica modele practicate la școli din Europa, care ar putea fi implementate și în școlile românești prin atragerea de programe cu finanțare europeană sau din mediul de afaceri local. Pentru aceasta, se pot utiliza ca oameni - resursă părinți ai foștilor elevi transferați la școli din țările europene etc.

Evaluare: Fiecare părinte scrie un mesaj pe **Chat** privind o emoție sau o descriere despre cum apreciază activitatea derulată. Profesorul poate culege aceste aprecieri într-un document, pentru a fi anexat procesului-verbal al activității.

Scaunul reflecției și al reacției adecvate. Gestionarea emoțiilor

Descriere: Atelier de lucru pe echipe pentru a identifica un mod adecvat de abordare a aspectelor dificile din viața personală a elevilor și a identifica soluții de integrare și motivare personalizate și eficiente.

Participanți: părinți ai elevilor din medii defavorizate care, în urma completării chestionarului de nevoi și așteptări, și-au exprimat disponibilitatea de a participa la activități de acest tip.

Timp: 50 de minute

Obiective:

O1: dezvoltarea abilităților de empatizare și gestionare a conflictului intra-psihic

O2: conștientizarea impactului propriilor acțiuni și mentalități în educația copilului și în formării imaginii personale asupra unui grup social defavorizat

Metodă: studiul de caz (analiză și reflecție)

Desfășurare:

- 1. Exercițiul de conștientizare** a modului în care reacționăm – ca profesori, dar și ca părinți – cel mai frecvent, atunci când ne confruntăm cu un aspect nedorit, cu momente de criză din evoluția unor elevi.

Se pregătesc trei scaune, pe spătarul cărora se regăsesc desenele a trei simboluri: **un șacal, un arici, o girafă**, reprezentând trei alternative de acțiune¹² când vedem doar ce fac copiii, nu și "povestea" din spate: **critic / agresiv** (prin ceartă / muștrări, etichetare, amenințări cu pedepse etc.), **defensiv** (dintr-o cutie a autovictimizării sau a justificărilor: ori "nu sunt destul de bun ca părinte / educator, ori "nu este treaba mea", ne "ghemuim", ne "protejăm" de "atacul emoțional" al problemelor lor) și **cu deschidere și viziune**. Formatorul "joacă" rolul fiecărei dintre reacții invocând un moment X din experiența sa la clasă / într-o activitate extrașcolară, pentru a crea evidența (de exemplu, situația elevului din studiul de caz 2).

¹² Jocul a fost preluat din discursul de evaluare la cursul "**Speaker Elite**", decembrie 2020, Suceava al Dianei Sabău, profesor de limba engleză, facilitator de Mentalitate Deschisă în Educație

2. a) Etapa studiilor de caz

Participanții primesc câte o fișă pe care sunt scrise situații / contexte socio-școlare cu care trebuie să empatizeze; formatorul / profesorul oferă 5 cartonașe, semnalând că poveștile înscrise pe ele sunt cazuri reale întâlnite de-a lungul timpului în activitatea didactică, ascunse sub convenția protecției datelor personale.

Recomandare: Studiile de caz (cele propuse mai jos sau diferite, specifice activității didactice a dirigintei care aplică metoda de lucru) să fie scrise pe fișe de lucru în modul următor: pe față doar problema întâlnită la clasă, astfel încât să nu se cunoască inițial și cauzele comportamentelor; pe verso acelorași fișe: problema cu care se confruntă elevul (realitățile scrise mai jos în paranteză, pe care le putem afla doar prin comunicare cu elevul în cauză).

Fișa 1

Elevă în clasa a XII-a, provenită dintr-o familie monoparentală, având un frate cu 8 ani mai mic de care are grijă în mod constant, cât timp mama lucrează ca vânzătoare. Nu-și permite să facă meditații, dar iubește matematica (specializarea: matematică-informatică). Se pregătește intens, pentru o admitere la care, pentru fete, sunt doar 5 locuri pe țară. În primele săptămâni ale semestrului al II-lea, comportamentul ei școlar se schimbă: întârzie cu rezolvarea temelor sau le rezolvă incomplete și scad notele la evaluările curente pentru examenul de bacalaureat. Este foarte singuratică și retrasă, singura prietenă fiind colega de bancă, ea însăși provenind din familie monoparentală. Are uneori lacrimi în ochi și reacționează critic la adresa unor comportamente ale colegilor cum nu făcuse până atunci.

(Verso fișa 1: Spre finalul semestrului I, a aflat că visul care i-a oferit motivație până atunci tocmai s-a dărâmat: din cauza miopiei, a fost respinsă la controlul medical pentru Academia Militară a Forțelor Aeriene. Neputând accepta încă vestea că nu va putea fi pilot, dar nici măcar membru în echipa de control a traficului de la sol, fata crede că trece printr-o criză semidepresivă). Academia Militară era o soluție și de a face față costurilor de întreținere, date fiind cazarea, echipamentul și solda oferite cadeților. Este foarte dezorientată și lipsită de energie. / Deznodământ fericit: fata a dat admitere la Academia Militară a Forțelor Terestre și a intrat cu a doua medie pe țară. După facultate, s-a încadrat și se întreține singură, inclusiv pregătind elevi de gimnaziu la matematică, închiriind o garsonieră în București împreună cu o colegă, până va putea depune dosarul pentru "Prima casă". Își face planuri cum să-și susțină fratele care urmează să dea admitere la facultate în același centru universitar.)

Fișa 2:

Elevă în clasa a X-a, pare depășită de aproape de tot ce se întâmplă la școală. Notele de 2-3 și 4 au devenit curente la matematică, apar sporadic și la alte discipline, precum limba română (deși inițial a dat și teste de 8-9), informatică, dar și biologie sau chimie, specializarea fiind Științele naturii. Colega de bancă și-a găsit un alt coleg, așa că acum – când nu lipsește – stă singură. Vine adesea fără teme, privește în gol, cu o expresie absentă și refuză să răspundă la ascultări.

(Verso fișa 2: Născută pe 29 februarie, nu are nici satisfacția unei zile de naștere în care colegii de clasă (majoritatea băieți și doar alte 6 fete) să o felicite. Locuiește de la 3 ani cu bunica, fire irascibilă și certăreață, nu și-a cunoscut tatăl de o altă naționalitate, iar mama s-a recăsătorit pe un alt continent, având acum un alt copil cu alt doilea soț de altă naționalitate. A fost admisă în trupa de teatru a colegiului, dar nu-și permite să meargă constant, întrucât bunica nu este de accord că această activitate o ajută în vreun fel. Fata minte că merge la școală pentru alte activități, pentru a putea ajunge la întâlnirile atelierului de teatru, singurul loc în care consideră că este acceptată și apreciată.)

Fișa 3:

Elev în clasa a XII-a, a cumulat deja foarte multe absențe nemotivate, mai ales la disciplinele de bacalaureat, între care limba română. Când vine la ore, se scuză că nu a reușit să învețe, deși în primul semestru nu a susținut niciunul din testele pentru verificarea eseurilor, recunoscând că nu are timp să le refacă (cele din clasa a X-a fiind concepute, la rândul lor, de

punctaje insuficiente). Profesoara începe să se teamă că elevul nu va promova bacalaureatul, întrucât nici subiectele la prima vedere nu le rezolvă satisfăcător.

(Verso fișa 3: În urma unei discuții 1 la 1, elevul mărturisește că lucrează pentru a se întreține, întrucât părinții nu-i pot asigura banii pentru meditațiile necesare admiterii la facultate la discipline care nu se predau în liceu (precum gramatica limbii române), așa încât lipsește în săptămânile când este în tura de dimineață. Nu vrea ca dintre colegii lui de clasă să știe acest secret pentru a nu fi discriminat, căci deja face eforturi consistente să-și mențină un grup restrâns de prieteni, alături de care se antrenează pentru probele sportive necesare admiterii. Se teme că e prea stresat și se gândește că există riscul să nu promoveze proba psihologică. Stresul îi provoacă uneori insomnie și rezistență scăzută la efort.)

Fișa 4:

Elev în clasa a XI-a, singur la părinți, crescut de mamă. Nu excelează la nicio materie și nu manifestă dorință de a performa. Pare să aibă stimă de sine redusă și simț autocritic exagerat. Nu absentează și se străduiește să fie atent la lecții, își face temele în bună parte cât poate de bine și răspunde dezinvolt, chiar dacă greșește. Primește foarte tolerant orice tip de feedback de la profesor, dar, de la un timp, dacă vreun coleg râde / zâmbește la răspunsurile lui, se încruntă și are impulsul de a reacționa certăreț chiar în acel moment. Nu are încredere să-și facă prieteni și nu merge la întâlniri cu colegii, nu vine la activități extrașcolare, deși este destul de plăcut de colegi.

(Verso fișa 4: Copilul a învățat să se descurce singur de când avea 7 ani, moment în care tatăl i-a părăsit. Nu-și poate ierta tatăl pentru ce le-a făcut. Își gătește deseori singur, pentru că mama ajunge acasă la bucăți de noapte, dar, fiind "specialist" mai ales în pizza și clătite, a început să ia în greutate, lucru care-l îngrijorează în perspectiva probelor sportive la care încă nu are nici rezistență, nici îndemânare, pentru a scoate timpii necesari. Își dorește să devină pompier. Suferă de singurătate, dar refuză să se deschidă.)

Fișa 5:

Elevă în clasa a IX-a, introvertită și retrasă, neîncrezătoare în forțele proprii; este foarte talentată la desen și cu înclinații umaniste, deși a optat pentru profilul real. Cere să răspundă foarte des la orele care o pasionează și se simte privată dacă nu este numită.

(Verso fișa 5: Mama a decedat când fata era în clasa I, tatăl s-a recăsătorit, iar copila are acum doi frați-bonus¹³. Deși toată lumea se poartă frumos cu ea și zice că-și iubește noua familie, copila susține totuși că nu-și găsește locul cu adevărat în sânul acesteia, că se simte o povară în plus și își dorește să devină cât mai curând autonomă pentru a se descurca prin forțe proprii.)

Aplicații pentru lucrul cu părinții¹⁴:

Secțiunea A (empatie și implicare):

1. Dacă fiul / fiica dumneavoastră ar fi coleg / colegă cu un astfel de elev, ce comportament i-ați recomanda în relație cu acesta? Explicați de ce.
2. Dacă propriul copil s-ar regăsi în situația aceasta, cum v-ați comporta cu el? Ce sfaturi i-ați da, la ce tip de comportament l-ați încuraja în relație cu colegii? Dar în relație cu profesorii?
3. Dacă fiul / fiica dumneavoastră s-ar confrunța cu situații similare / apropiate, ați solicita ajutorul? Cui? Explicați de ce.
4. Dați exemplu de cel puțin un tip de comportament și de activitate pe care credeți că ar fi necesar să îl / o inițieze un profesor pentru a susține acești copii în dificultatea pe care o întâmpină.
5. Ați fi dispus, în prezent, să solicitați ajutorul școlii imediat ce copilul dumneavoastră ar întâmpina o problemă precum cele enumerate în studiile de caz prezentate? Dacă nu, ce bariere simțiți că vă împiedică să faceți acest lucru?

Secțiunea B (conștientizare și eficientizare):

6. În ce mod vă transmiteți, de regulă, către copil, insatisfacția în relație cu rezultatele lui la școală?
7. Ce efecte credeți (sau constatați că are) acest mod de a vă transmite insatisfacția?
8. Cum altfel credeți că ați putea proceda (ar fi mai potrivit să procedați) pentru ca rezultatele să fie cele dorite de dumneavoastră?

Ca urmare a derulării activității anterioare în cadrul atelierului 5 cu diriginții claselor a XI-a, participanții au propus următoarele soluții posibile:

A. Activități:

- ❖ inaugurarea unei pagini "Alumni" pe site-ul școlii sau pe un blog al elevilor liceului prin care să fie promovate modelele de reușită a unor foști elevi de

¹³Terminologie promovată de Urania Cremene, trainer de parenting, în locul structurii "frați vitregi"

¹⁴Activitatea poate fi derulată și între profesori din consiliul unei clase, cu cazurile reale întâmpinate de elevi din colectivul respectiv, pentru cunoașterea / împărtășirea problemelor specifice și pentru implicarea unitară în oferirea de ajutor / sustenabilitate fiecărui elev ce provine din medii defavorizate existent în clasa respectivă

proveniență din medii defavorizate (și mesaje ale acestor absolvenți pentru elevii de azi ai școlii);

- ❖ organizarea unui târg al talentelor: standuri pe ateliere de lucru în care elevi provenind din medii defavorizate să coordoneze, ca voluntari, activități cu alți elevi, în funcție de talentele lor (mai întâi la nivelul claselor, apoi chiar la nivel de școală);
- ❖ organizarea periodică a cercurilor de lectură a cărților de dezvoltare personal, cu elevi de diferite categorii de vârstă;
- ❖ crearea unei publicații a elevilor, în care să nu existe niciun număr fără promovarea unor elevi din medii defavorizate, care se disting prin anumite realizări;
- ❖ monitorizarea, după criterii specifice (create într-o ședință a comisiei diriginților), a activității elevilor din medii defavorizate, în grupuri de educație

nonformală existente la nivelul școlii / municipiului (ex. atragerea ca voluntari în diverse programe / proiecte și în clubul de dezbateri, atelierul de teatru etc.)

- ❖ joc de rol / teatru forum cu scenarii compuse de elevi pe teme de discriminare sau redând situații-problemă, urmate de discuții libere;
- ❖ cooptarea în personalizarea spațiului de lucru din clasă, a holurilor, a spațiilor pentru timpul pauzelor etc.
- ❖ dezbateri între echipe ale unei clase sau între clase (meciuri profesori - elevi, părinți - elevi, părinți - profesori) pe teme de discriminare, pentru identificarea de soluții personalizate sau pe alte teme de interes în aspecte specifice provenienței din medii defavorizate;
- ❖ scrisoare către mine – cum mă văd trecând peste problemele de azi?
- ❖ „Păreră ta contează” – Cutia cu scrisori anonime de feedback de la părinți către școală / diriginte;
- ❖ contribuție cu conținut nou în lecții (de ex. de literatură, în opționale etc.) privind provocările din lumea lor.

B. Acțiuni / comportamente curente unitare: la părinți și profesori:

- ❖ renunțarea definitivă la a eticheta elevii / copiii, conștientizând impactul acestor judecăți și a comparațiilor cu alți copii; vizionează video:https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=3144881102242253&id=112060638857663?sfnsn=wa&d=w&vh=e;
- ❖ oferirea feedbackului de parcurs (valorizarea celui mai mic rezultat pozitiv, exact atunci când se produce, cu obiectivitate și autenticitate în exprimarea aprecierii). **Un model eficient de feedback constructiv este cel de tipul Continuă / Stop / Start;**
- ❖ oferirea de feedback prin centrarea pe acțiunile și rezultatele acțiunilor elevilor (descrierea specifică a ce a făcut conform așteptărilor și explicarea a ceea ce are de îmbunătățit în proces pentru a obține un rezultat mai bun);
- ❖ formularea unor cereri specifice fără a pretinde, a ironiza, a critica atitudinea prezentă (conform schemei comunicării nonviolente)

Chestionar de satisfacție (pentru părinți și / sau pentru elevi)

1. Pe o scară de la 1 la 5 (unde 1 înseamnă deloc, iar 5 – în mare măsură), apreciați / apreciază utilitatea activității desfășurate astăzi.
2. Care considerați / consideri a fi marele câștig al activității? Puteți / Poți opta între variantele de mai jos:

- a) o mai bună cunoaștere a nevoilor specifice ale copilului meu;
 - b) o creștere a calității comunicării părinți - profesor;
 - c) o creștere a cooperării între părinții elevilor clasei;
 - d) o mai bună cunoaștere între părinți;
 - e) o mai mare implicare a tuturor în găsirea de soluții optime pentru nevoile specifice ale elevilor clasei;
 - f) o creștere a conștientizării importanței oricărui rol social /o modificare a percepției generale asupra unor meserii adesea desconsiderate;
 - g) spargerea stereotipurilor și prejudecăților privind rolurile;
 - h) altele
3. Dacă ați / ai selectat *altele* la întrebarea anterioară, vă rugăm să specificați / te rog să specifici.
 4. Enumerați / Enumeră trei aspecte pozitive pe care le puteți / poți identifica în activitatea de azi.
 5. Enumerați / Enumeră trei aspecte negative / care ar trebui îmbunătățite pe care le puteți / poți identifica în activitatea de azi.
 6. Recomandați / Recomandă 1-3 activități care vi / ți se par mai utile decât cea desfășurată azi.
- I. **Condica de feedback** – este un registru al activităților clasei conținând un proces-verbal minimal al fiecărei activități, urmat de opiniile participanților la câteva întrebări specifice sau liber exprimate.
 - II. **Jurnalul de reflecție** – este o pagină pe care orice participant o va completa la finalul unei activități derulate, cu răspunsuri la circa trei întrebări care să sintetizeze și să ușureze fixarea și transferul unor idei / deprinderi descoperite.

Surse de documentare permanentă (Biblio-videoteca 24/24/7/7)

<https://youtu.be/K-8cW0so5hk>

<https://www.youtube.com/watch?v=8KkKuTCFvzI>

<https://eige.europa.eu/ro/taxonomy/term/1083>

<https://www.scribd.com/document/127587615/Grupuri-Defavorizate-Social>

https://inaco.ro/wp-content/uploads/2021/09/21-septembrie_Editia-IVa_Ghidul-Meseriilor-Viitorului_INACO_2021.pdf p. 173 -176 din cap: **Consilierea vocațională înainte de alegerea parcursului educational**, p. 169-183;

<https://educatiejuridica.ro/>

<https://www.jaromania.org/programe/educatie-financiara>

<https://carte-pdf.ro/despre/>

<https://www.bookspdf.ro/vindecarea-definitiva-a-depresiei-pdf/>

<https://www.carti-free-pdf.ro/sa-predam-ca-in-finlanda-timothy-d-walker-pdf/>

https://www.ted.com/talks/brene_brown_the_power_of_vulnerability/transcript

<https://psihosensus.eu/gestionarea-emoțiilor-inteligenta-emotionala/>

<https://ac-psihologie.ro/blog/emotii-si-sentimente/>

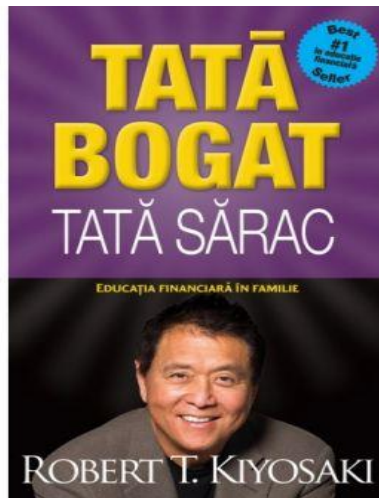
<https://www.blogintandem.ro/cum-ne-invata-m-copiii-sa-vorbeasca-despre-emotii-si-sentimente/>

<https://www.youtube.com/watch?v=n9h8fG1DKhA>

<https://www.youtube.com/watch?v=MJJj0BBrWoe>

<https://www.youtube.com/watch?v=HTfYv3IEOqM>

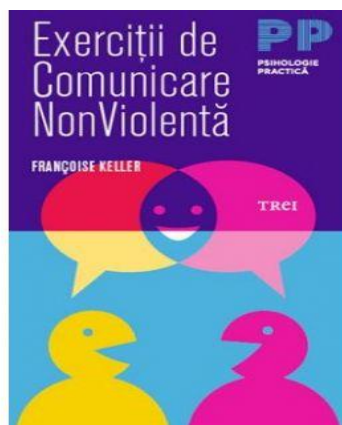
<https://crestemoameni.ro/povestea-unei-buline-negre>

“Tată bogat, tată sărac” este construită în jurul a șase lecții fundamentale pe care tatăl bogat le-a transmis copilului Robert Kiyosaki, lecții aflate în opoziție cu ceea ce a învățat de la tatăl sărac, dar care l-au ajutat să înțeleagă de ce unii oameni au succes și alții, oricât de mult ar munci și s-ar chinui, nu reușesc să-și depășească condiția.

“Tată bogat, tată sărac” este probabil una dintre cele mai importante cărți de educație financiară care ar putea revoluționa modul în care vedem și percepem banii. Autorul aruncă în aer mitul care spune că trebuie să câștigi mult ca să te îmbogățești și ne învață ce și cum să le spunem copiilor despre bani, astfel încât să aibă succes financiar în viitor.

Sursa: <https://www.libriadielfin.ro/carte/tata-bogat-tata-sarac-educatia-financiara-in-familie-editia-a-v-a-robert-t-kiyosaki--i45545>

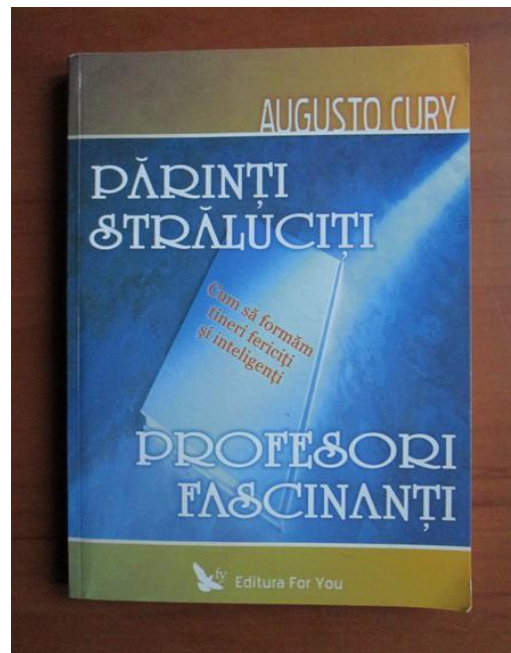
Câți dintre noi reușesc să-și exprime o nevoie sau o emoție fără să fie receptați ca fiind critici, egoiști sau manipulatori? De câte ori nu evităm, din frica, să ne spunem părerea? Și nu pornim o discuție doar pentru a ne „descarcă nervii”?

Bazată pe numeroase exerciții și povestiri ilustrative, cartea demonstrează că a comunica „nonviolent” nu înseamnă să devii pasiv sau de o politețe artificială, ci să reușești să-ți transmiți cât mai autentic și mai convingător sentimentele și opiniile, ținând totodată cont de impactul vorbelor tale asupra interlocutorului. Metoda CNV poate fi aplicată cu folos atât în familie, cât și la serviciu, la școală sau în relațiile cu prietenii.

Sursa: <https://www.libriadelfin.ro/carte/exercitii-de-comunicare-non-violenta-francoise-keller--i52193>(vezi și cuprinsul cărții)

Vezi și: <https://www.libris.ro/comunicarea-nonviolenta-marshall-b-rosenberg-pon978-606-8405-13-1.html>

<https://pdfslide.net/download/link/marshall-b-rosenberg-comunicarea-nonviolenta-un-limbaj-al-vietii-editabil>

Surse:

<https://www.printrecarti.ro/13606-augusto-cury-parinti-straluciti-profesori-fascinanti.html>

https://www.academia.edu/36373468/parinti_straluciti_profesori_fascinanti_pdf

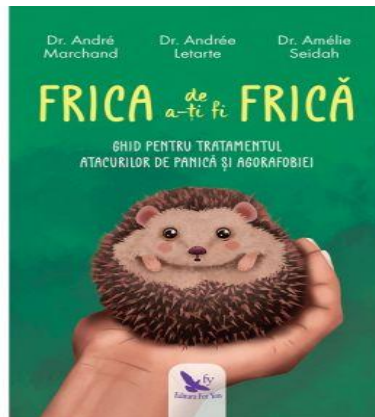
Pornind de la propria poveste – aceea de fiică a unui om de știință care îi deplângea frecvent lipsa de „geniu” – Angela Duckworth descrie dificultățile de care s-a lovit de-a lungul carierei sale și care au condus-o spre ipoteza ca secretul realizărilor excepționale nu este, de fapt, talentul, ci o combinație unică de pasiune și perseverența pe care ea o numește grit.

Autoarea le face cunoștință cititorilor cu profesori care lucrează în unele dintre cele mai dure școli din lume, cu cadeți care se chinuie în primele lor zile la Academia Militară West Point și cu tineri finaliști care se întrec la Concursul Național de Rostire pe Litere. De asemenea, Angela Duckworth scoate la lumina povești fascinante din istorie și strânge la un loc cele mai utile idei rezultate din experimentele moderne din domeniul performanțelor de vârf.

Surse:

<https://www.librariadelfin.ro/carte/grit-puterea-pasiunii-si-a-perseverentei-angela-duckworth--i50980>

<https://corladancash.com/wp-content/uploads/2020/01/Grit-Angela-Duckworth.pdf>

Cartea "Frica de a-ți fi frică" descrie ce simt acești oameni și explică limpede de ce ceea ce trăiesc nu este de fapt periculos. Autorii cărții, psihologi cu experiența, oferă informații detaliate și metode terapeutice dovedite, bazate pe practica lor și pe cele mai recente studii din domeniu.

Accesibil tuturor, acest ghid practic de auto-tratament îți permite să depășești eficient anxietatea și orice tip de teamă. Cartea este și un instrument de referință pentru profesioniștii din domeniul sănătății minții.

Sursa: <https://www.libriadelfin.ro/carte/frica-de-a-ti-fi-frica-andre-marchand--i93359>

Vezi și: <https://www.libriadelfin.ro/carte/ajuta-ti-copilul-sa-si-invinga-frica-de-anne-bacus--i15771>

Plecat din SUA, pentru a preda la clasa a cincea într-o școală din Helsinki, autorul a aflat în scurtă vreme secretele reușitei finlandeze. De la pauzele de relaxare și

crearea sentimentului de apartenență între elevi până la esențializarea materiei în "minilecții" și co-planificarea orelor împreună cu elevii, cartea vă încurajează să adaptați din metodele din miraculoasa școala finlandeza.

Pentru că învățarea să se producă în mod autentic, aceasta ar trebui să devină "spatiul de întâlnire" dintre profesori, elevi și lumea reală. Construirea acestui spațiu de întâlnire presupune alinierea mai multor condiții. Despre aceste condiții și despre maniera în care le putem dezvolta ne vorbește Timothy Walker, care descifrează simplu și clar cheile succesului finlandez în educație. Aceasta carte nu este despre Finlanda și despre un sistem de educație, ci despre copii, despre modul în care, oriunde și oricând, starea lor de bine, serviciile de suport pentru învățare, contactul cu natura, autonomia și încrederea fac ca lumile de multe ori paralele ale profesorilor și elevilor să se întâlnească și să genereze experiențe relevante de învățare. Din cele 33 de strategii propuse aici, vom observa că lucrurile simple, care stau în puterea noastră, sunt de fapt cele care fac diferența. În România de azi, singura cale solidă de transformare a educației este cea a profesorilor care vor și care pot să facă diferența.

Sursa: <https://www.libris.ro/sa-predam-ca-in-finlanda-timothy-d-walker-TRE978-606-40-0370-6--p1257372.html> (vezi și cuprinsul)

COMUNICAREA NONVIOLENTĂ

MARSHALL B. ROSENBERG

PONTE

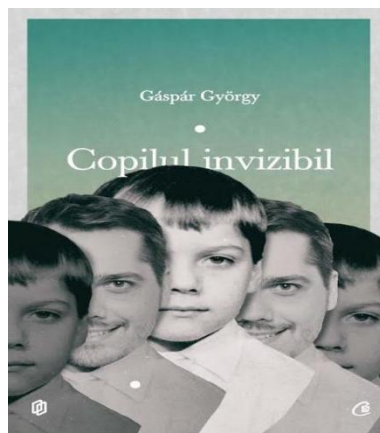
În cartea de față, Marshall Rosenberg ne arată cum să trecem dincolo de suprafața și să vedem ceea ce este viu și vital în noi și cum toate acțiunile noastre au la bază nevoi universale umane. Când ne înțelegem și ne recunoaștem nevoile, creăm o bază comună pentru o relație mai armonioasă - o conectare mai profundă cu ceilalți și cu noi înșine. Comunicarea Nonviolentă te ajută să:

- te eliberezi de efectele experiențelor din trecut și ale condiționării culturale;

- renunți la tiparele de gândire care duc la certuri, furie și deprimare;
- rezolvi conflictele pe cale pașnică, indiferent de natura lor;
- creezi structuri sociale în care nevoile tuturor să poată fi împlinite;
- dezvoltă relații bazate pe respect reciproc, compasiune și cooperare.

MARSHALL B. ROSENBERG este fondator și directorul de Servicii Educaționale al Center for Nonviolent Communication (CNVC), organizație internațională de promovare a păcii. Este, de asemenea, autorul cărții *Speak Peace in a World of Conflict*. Marshall Rosenberg a folosit pentru prima oară CNV în anii '60, în proiecte de integrare școlară finanțate de statul american, rolul lui fiind acela de a susține programe de training în comunicare și mediere.

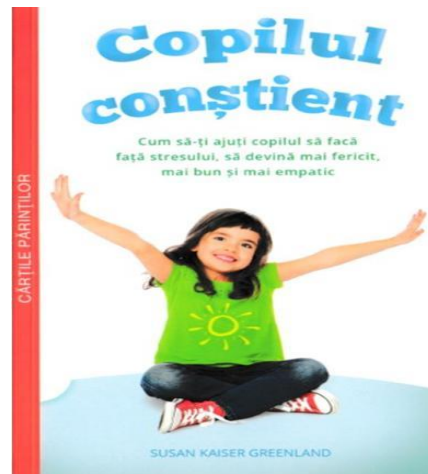
Sursa: <https://www.libris.ro/comunicarea-nonviolenta-marshall-b-rosenberg-pon978-606-8405-13-1.html>

Copilul invizibil este (...) o invitație la descoperirea de sine cu ajutorul stării de mindfulness sau de prezență conștientă, scrisă pentru părinți și viitorii părinți, pentru toți cei care au avut o copilărie și care au uitat părți esențiale din istoria vieții sau care nu pot să se împacă cu trecutul. **"Realitatea ne arată că trauma călătorește în timp, nu se oprește la o singură generație, iar procesarea experiențelor noastre negative este o dovadă de prețuire de sine și respect față de copiii, nepoții și strănepoții nostri. Pentru că ceea ce nu vindecăm noi sunt răni pe care le lăsăm moștenire urmașilor noștri.** Am scris această carte sub farul îndrumător al experiențelor personale, dar și al dovezilor științifice. Cartea are un mesaj pentru fiecare cititor - acela de a îndrăzni să ne uităm la copilul interior, așa cum părinții nostri nu au știut sau nu au

putut să o facă, într-o manieră ghidata de curiozitate, compasiune și acceptare umană necondiționată.”

Sursa: <https://www.libris.ro/copilul-invizibil-gaspar-gyorgy-CVE978-606-588-863-0--p991888.html>

Copilul conștient. Cum să îți ajuti copilul să facă față stresului, să devină mai fericit, mai bun și mai empatic. *Copilul conștient* îi învață pe copii cum să gestioneze emoțiile care îi copleșesc.

Cartea se adresează copiilor între patru și optsprezece ani. Susan Kaiser Greenland propune foarte multe exerciții practice, cântece, jocuri și fabule adaptate fiecărei vârste. Tehnicile sunt distractive și prietenoase. Din *Copilul conștient* înveți cum să îți ajuti copilul să se concentreze asupra emoțiilor sale și să fie atent și la emoțiile celor din jur. În aceeași măsură aceasta carte le vine în ajutor celor care se confruntă cu provocări specifice. Multe dintre ele precum insomnia, supraalimentarea, hiperperfecționismul, anxietatea și durerea cronică sunt manifestări ale stresului.

Sursa: <https://www.libris.ro/copilul-conștient-susan-kaiser-greenland-TDM978-973-87898-8-3--p10867518.html>

Vezi și: https://www.libris.ro/parintele-conștient-shefali-tsabary-tre978-606-719-233-9.html?utm_source=criteo&utm_medium=cpc&utm_campaign=Criteo_funnel

<https://www.libris.ro/familia-conștienta-shefali-tsabary-HER978-973-111-685-3--p1256482.html>

Vindecarea copilului interior. Renunță la tiparele care aduc nefericire și acceptă-te așa cum ești

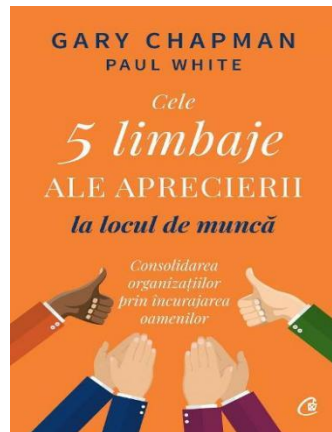
Ce-ai zice dacă ai afla că, atunci când doi oameni se ceartă, de fapt conflictul nu e declanșat de doi adulți cu o conștiință de sine solidă, ci de copiii aflați în fiecare dintre ei? Fie că avem probleme legate de încrederea în forțele proprii, ne îndoim că partenerul, șeful sau noua cunoștință ne place cu adevărat sau avem adesea dificultăți în a relaționa, motivul este că asociem amintiri urâte sau chiar traumatice cu perioada copilăriei; sau poate că unii dintre noi au avut o copilărie nefericită, dar și-au reprimat aceste experiențe. Dar cum să ne redobândim încrederea? Cum să nu ne mai complacem în mediocritate și să ne aruncăm în viață plini de curaj?

Stefanie Stahl este licențiată în psihologie și lucrează ca psihoterapeută în Trier, Germania. Susține seminarii pe teme precum atașamentul anxios și stima de sine. Este solicitată adesea de media să-și exprime punctul de vedere, în calitate de expertă pe teme de psihoterapie. Alte informații, precum și meditații audio create de Stefanie Stahl găsiți la adresa www.stefaniestahl.de. Bestseller Der Spiegel și vândută în peste 500000 de exemplare în Germania. Vindecarea copilului interior a fost tradusă în 20 de limbi.

Sursa: <https://www.libris.ro/vindecarea-copilului-interior-stefanie-stahl-LIT978-606-33-3835-9--p11032628.html>

Vezi și: <https://www.youtube.com/watch?v=MtG1ODGDLYY> (copilul interior)

Recuperarea din depresie: https://www.youtube.com/watch?v=TVgQ_tqWMyU

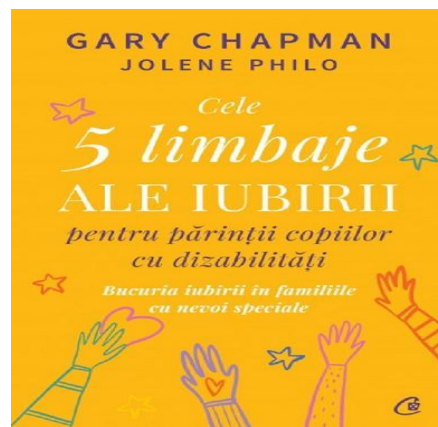
Cele 5 limbaje ale aprecierii la locul de muncă. Consolidarea organizațiilor prin încurajarea oamenilor.

La fel ca în viața personală, și la locul de muncă dinamica relațiilor interumane are constantele ei, definite de Gary Chapman în celebra sa teorie a celor "cinci limbaje". Și la serviciu trebuie să știm cum să comunicăm și să înțelegem felul în care se exprimă cei de lângă noi.

"Înțelegerea celor cinci limbaje ale aprecierii la locul de muncă a fost esențială pentru succesul pe care l-am avut în construirea unei echipe puternice și în menținerea unui mediu de lucru pozitiv." - Michelle Sutter, directoare de vânzări, Holland America Line

Sursa: <https://www.libris.ro/cele-5-limbaje-ale-aprecierii-la-locul-de-munca-CVE978-606-44-0867-9--p24616004.html>

Vezi și: <https://www.libris.ro/cele-cinci-limbaje-ale-iubirii-pentru-adolescenti-CVE978-606-44-0064-2--p1257158.html>

Surse:

<https://www.libris.ro/cele-5-limbaje-ale-iubirii-pentru-parintii-CVE978-606-44-1031-3--p26952954.html>

<https://www.libris.ro/cele-cinci-limbaje-de-iubire-ale-copiilor-ed-5-CVE978-606-44-0083-3--p1259515.html>

<https://www.libris.ro/sunt-parinte-de-adolescent-olivier-revol-TRE978-606-40-0520-5--p1259732.html>

Această carte se bazează pe 35 de ani de activitate a Institutului Arvinger din Statele Unite ale Americii, lider mondial în schimbarea de mentalitate (www.arvinger.com), împărtășind povestirile adevărate și convingătoare ale unor lideri sau ale unor organizații. Prin exemple, îndrumări și instrumente simple și profunde, Mentalitatea Deschisă le permite indivizilor și organizațiilor să facă singure schimbările care îmbunătățesc dramatic performanța, sporesc colaborarea și accelerează inovația – o trecere la o mentalitate deschisă. Comandă cu reducere pentru formatori.

Sursa: <https://www.idp-romania.ro/carte-mentalitatea-deschisa/>

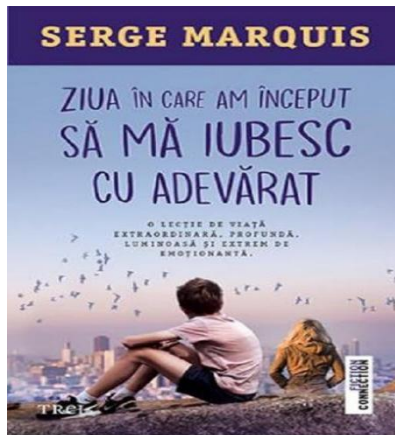
Povești ca să te iubești mai mult. 35 de istorioare care cultivă respectul de sine

Alcătuită din versiuni moderne ale unor povești tradiționale din diferite culturi, această carte le oferă copiilor o călătorie amuzantă, plină de imaginație, în adâncul propriului suflet.

"Ne-am hotărât să publicăm cartea de față pentru ca părinții să poată împărtăși cu copiii lor aceste povești menite să-i facă să reflecteze asupra valorii personale și asupra dreptului de a fi fericiți așa cum sunt, nu așa cum se așteaptă lumea să fie. **Include un ghid al celor 12 chei ale stimei de sine la copii. O carte terapeutică: întărirea stimei de sine este cea mai bună apărare împotriva bullying-ului.**

Sursa:

<https://www.libris.ro/povesti-ca-sa-te-iubesti-mai-mult-francesc-HUM978-973-50-6846-2--p13320380.html>

Medic specialist în sănătate mintală, dr. Serge Marquis acordă un interes deosebit stresului și epuizării profesionale și susține 150 de conferințe pe an în întreaga lume. A publicat două volume de dezvoltare personală care au intrat în topurile de vânzări din Quebec - *Pensouillard le hamster*. *Petit traite de décroissance personnelle* și *On est foutu, on pense trop! Comment se liberer de Pensouillard le hamster*. Primul său roman, *Egoman*, a apărut în 2016.

"Am ales forma romanului pentru a aduce în scenă personaje și situații care să illustreze multiplele fațete ale egoului. Așa s-au născut Charlot, Maryse, Marie-Lou, Georges și toți ceilalți. Sper să fim cât mai mulți cei care vom încerca să răspundem la întrebările lui Charlot, întrucât am sincera convingere că o mai bună înțelegere a mecanismelor egoului ar permite evitarea unei mari părți din suferința omenească". - Serge Marquis

Sursa: <https://www.libris.ro/ziua-in-care-am-inceput-sa-ma-iubesc-cu-adevarat-TRE978-606-40-0758-2--p13274178.html>

Anexa 1

Posibile teme de interes pentru părinți (dezbateri și ateliere de lectură / workshopuri)

(Sursă orientativă: *Consilierea părinților - perspective europene*)

- obiectivele anuale / semestriale în colaborarea profesor - părinți ai elevilor din medii defavorizate și părinți din medii defavorizate - profesori;
- utilitatea lecturilor și a recomandărilor profesioniste în materie de parenting;
- integrarea optimă în colectiv a copilului din medii defavorizate;
- comunicarea / relaționarea eficientă cu copiii / adolescenții (pornind de la cunoașterea nevoilor specifice ale acestora);
- motivarea eficientă (analiză comparativă a gradului de motivație pentru învățare a elevilor provenind din medii defavorizate versus ceilalți, identificare de strategii și soluții eficiente);
- modalități de eficientizare a activității școlare, prin cunoașterea înclinațiilor și potențialului real al elevilor (teste specializate privind meserii adecvate, tipul de personalitate¹⁵ etc.);
- educație sexuală și sexualitate infantilă;
- fricile copilului;
- disciplinarea copiilor - strategii de disciplinare pozitivă;
- responsabilizarea copilului;

¹⁵ Exemplu posibil pe: https://inaco.ro/wp-content/uploads/2021/09/21-septembrie_Editia-IVa_Ghidul-Meseriilor-Viitorului_INACO_2021.pdf - p. 173 -176 din *cap: Consilierea vocațională înainte de alegerea parcursului educațional*, p. 169-183

- elemente de psihologia dezvoltării;
- agresivitatea la copii (cauze, soluții);
- rolul mass-media în formarea copiilor;
- conflictul dintre generații;
- rezolvarea conflictelor și strategii pentru aplanarea conflictelor;
- modele de familie, transgeneraționalitate;
- nevoile care motivează comportamentul copiilor;
- idealului personal al copilului;
- copiii și temerile lor: vina, eșecul, fricile și anxietățile;
- cum își construiesc copiii visele și cum pot fi ajutați să și le realizeze;
- abilitățile sociale și emoționale ale copilului;
- valorizarea, lauda, aprecierea, armele secrete ale copilului;
- rolul umorului;
- rolul jocului în dezvoltarea copilului;
- timpul petrecut împreună: modalitate de optimizare a relației dintre membrii familiei;
- managementul valorilor în clasă și în familie;
- educație financiară;
- informare / educație legislativă etc.